

naš tednik

LETO XXX — Številka 43 25. oktobra 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Zasedanje sveta Slovenske skupnosti

Na svoji zadnji seji je deželni svet Slovenske skupnosti v Italiji sklenil, da priredi deželno strankino vodstvo seminar o problemih globalne zaščite slovenske manjšine v Italiji po najnovejših političnih dogodkih. Seminar v Beli Peči 28. in 29. oktobra se bo sočal s temi problemi, končno pa bo tudi deželni kongres preveril naslednjo pomlad, pred evropskimi volitvami, linijo Slovenske skupnosti.

V četrtek, 12. oktobra, je zasedal v Jamljah deželni svet Slovenske skupnosti. Predsednik Andrej Bratuž se je ob začetku te prve seje najširšega strankinega odločujočega organa po poletnem premoru najprej ustavil ob obsodbi napadov na spomenike slovenskim junakom.

Sledilo je poročilo političnega tajnika Draga Štöke o trenutnem političnem položaju v državi in še posebej glede naše narodne skupnosti in njene zaščite. Opisal je pogajanja za sestavo programske večine za novo deželno upravo. SSK je pristopila k sporazumu, potem ko so bile v program sprejete njene bistvene zahteve: prizadevanje dežele za globalno zaščito in reševanje vprašanj v njeni pristojnosti, rešitev zahteve po avtonomiji slovenskega šolstva, radio in televizijske oddaje, preveritev lokacije proste industrijske cone, za katero v sporazumu ni več omenbe „na Krasu“.

O goriški pokrajini in o zadržanju SSK, ki ni mogla pristopiti k večini zaradi neupoštevanja slovenskih zahtev, je poročal tajnik Marjan Terpin.

O reševanju zapletenega političnega položaja na tržaški pokrajini, občini in po rajonskih svetih sta poročala Rafko Dolhar in Ivo Jevnikar.

Po daljši diskusiji, v katero je poseglo okoli 15 prisotnih, je deželni svet SSK z glasovanjem odobril zadržanje svojih predstavnikov glede zgoraj omenjenih vprašanj. Jasno pa je prišla do izraza volja, da stranka ne bo sprejemala kakih kompromisov glede njenih bistvenih političnih in narodnostnih idealov zaradi izgovarjanja na nujnostni položaj. Tudi v širših programskih sporazumih se bo še naprej dosledno in samostojno borila zanje in se bo pri tem polno poslužila možnosti preverjanja izpolnjevanja programov, kot jih na primer konkretno predvideva deželni sporazum.

Sistematično gojiti odrski govor!

Dovolj talentov, dobre volje tudi dovolj — to se da ugotoviti po premierni predstavi „Hiše tete Barbare“, katero so odigrali člani odra mladje Koroške dijaške zveze zadnji petek. Poraja se misel, da bo treba začeti misliti na neke vrste stalno slovensko gledališče — z več ali manj stalnimi sodelavci, kjer naj bi se sistematsko gojil odrski govor in odrsko gibanje. — Obširno poročilo na 8. strani.

S spevoigro „Hiša tete Barbare“ bodo člani Koroške dijaške zveze

gostovali seveda še po drugih krajih dvojezičnega ozemlja.

V Dobrli vasi pa je Posojilnica ob dnevu varčevanja priredila srečanje mladih varčevalcev, ki je bilo posnemanja vredno predvsem zaradi tega, ker je tam domača Posojilnica v zavesti svojega kulturnega poslanstva postavila na oder dva otroška zbora — iz Škocijana ter iz Šentvida ter otroško folklorno skupino iz Dobrle vasi pod vodstvom Milice Šturm. SPZ je poleg tega predvajala lutkovni

barvni film. Tudi tukaj je bil storjen korak naprej — v vzgled tudi drugim domačim denarnim zavodom, ki so že za časa monarhije ter za časa prve republike imeli tudi funkcijo kulturnega osveščanja slovenskega človeka na Koroškem.

Slovenska prosvetna zveza pa je v Beljaku proslavljala 70-letnico svojega obstoja ter se hkrati tudi spomnila avstrijskega narodnega praznika — 26. oktobra.

IS KDZ „oder mladje“ ponaša slovensko besedo našim otrokom

Uvodnik

Praznik neizpolnjenih upov in pričakovanj

Spet obhajamo praznik, ki naj bi bil narodni praznik republike Avstrije. Delavcem in nastavljenecem ni treba na delo. To je pa skoraj že vse, kar spominja na praznik. Večina ljudi ne ve s 26. oktobrom početi nič posebnega. Spet se širi čudna, nikdar izpričana vest, da je 26. oktobra leta 1955 zapustil zadnji vojak štirih zasedbenih sil — o zaveznikih ni govora — avstrijska tla in da je postala Avstrija šele tedaj svobodna. Ljudje vrejo k različnim „športnim“ pohodom, za tiste, ki si to lahko privoščijo, se začne delopust že v sredo popoldne, kajti v petek se itak ne spleča iti na delo.

Nekateri ljudje okrašajo hiše z avstrijskimi zastavami. Gotovo jih je na Koroškem veliko manj kot jih je bilo 10. oktobra, ko je vsak, ki je le količkaj gledal na svoj javni ugled, izobesil koroško zastavo; nekateri celo z napačnim zaporedjem barv. A to nič ne šteje, glavno je, da se pokažeš.

Nam koroškim Slovincem da 26. oktober spet misliti. Spominja nas preživo na 15. maj 1955, na Avstrijsko državno pogodbo, na dolžnosti, ki jih je Avstrija prevzela, ko je pogodbo ratificirala, na pravice, ki jih nam zagotavlja ADP, predvsem v členu 7.

Današnje postopanje Avstrije z narodnimi manjšinami, s slovensko na Koroškem in Stajerskem pa s hrvaško na Gradiščanskem, ki jima ADP izrecno zagotavlja vse pravice in najširše možnosti za nadaljnji razvoj in obstoj, to postopanje Avstrije se mi zdi nevarno barantaško. ADP je mednarodni dokument, ki zagotavlja Avstriji svobodo in neodvisnost. Avstrija ni samo prevzela dolžnosti in obveznosti do štirih zaveznikov — Sovjetski zvezi so poravnali vse do zadnje kapljice nafte —, vsaj enako važne so obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela navznoter, do Slovencev in Hrvatov. Neuradno upanje, da se bo to vprašanje rešilo po naravni poti, z „naravno“ asimilacijo,

Nasprotniki delojemalcev

Če kdo misli, da je na Koroškem le Heimatdienst proti zagotavljenim delovnim mestom, se moti. Človek nekje razume, da ljudje, ki so omamljeni od nacionalne nestrpnosti, v svojem boju za ohranitev velenemštva na Koroškem streljajo v lastne vrste. Heimatdienst se je namreč postavil na svoji letošnji proslavi 10. oktobra prav tako proti svojim pajdašem kakor proti Slovincem, ko se je branil udeležbe tujega kapitala na dvojezičnem ozemlju. Proti udeležbi tujega kapitala na Koroškem pa je očividno tudi koroški ÖAAB. Kajti njen tajnik in občinski mandatar ÖVP v Škocijanu Friedrich Bürger, je odgovoren za vsebino letaka, ki je bodril občane Škocijana, da grejo na „nadvse nujno“ proslavo 10. oktobra Koroškega Heimatdiensta v Celovec. Predsednik koroškega ÖAAB-ja, Knafel, se že več kot leto trudi s pomočjo svojega strankinega aparata, da bi ustvaril vtis dejanskega zastopnika delavskih interesov. Bistveni interes vsakega delavca pa mora biti brezdvomno zagotovljeno delovno mesto, po možnosti v domači občini. Knaflov tajnik, Friedrich Bürger, pa trobi ravno v nasprotni rog. Že v velikovškem okraju dela go-

tovo 2000 ljudi v podjetjih, kjer je soudeležen tuji kapital. Heimatdienst je s svojo letošnjo oktobrsko proslavo nedvomno izpričal svoje negativno stališče do teh podjetij. Zahteval je, da oblasti zabranijo in ukinejo podjetja, kjer je soudeležen tuji kapital. To bi pa pomenilo, da zgubi že v Podjuni okoli 2000 delavcev svoje delovno mesto. S temi izpovedmi v zvezi se stavlja vprašanje, v kolikor društva, katerih namen bi moral biti zastopstvo delavcev, sploh še nastopajo v imenu delavnega človeka. Friedrich Bürger se je z vsebino tega letaka postavil v vrsto nasprotnikov delavskih interesov. Postavil se je med tiste, ki ogrožajo delovna mesta na južnem Koroškem.

Ne morem mimo tega, da zabeležim na tem mestu svoje misli. Ni še predolgo od tega, ko je govoril gosposvetki župnik Mucher o „Fluchtweg“ v Nemčijo. Heimatdienst in del ÖAAB-ja kot njegova zvesta poslušalca ga že pomagata pripravljati.

Z ukinitvijo polovice delovnih mest na južnem Koroškem bi bili domačini prisiljeni, da grejo s trebuhom za kruhom — morda v Nemčijo?

miha zablatnik

to se pravi s ponemčenjem obeh narodnih skupnosti, se pač ne bo uresničilo. Vprašanje bo ostalo odprto, če ga državna oblast noče rešiti v enakopravnem sodelovanju z obema prizadetima manjšinama v njuno, s tem pa tudi v lastno korist. Mednarodna praksa dokazuje, da se tako odlašanje in popuščanje silam, ki so manjšini sovražne, obrestuje v še hujših dolgovih, v čedalje bolj zamotanih zapletih. Življenjske volje narodne skupnosti, ki se noče vdati v smrtno uso, do ne more streti nobena sila, nobena še tako prefrigana in lokava nakana.

Bliža se nam te dni še drug spominski dan, praznik vseh svetih. Ta dan nas spominja na številne žrtve, ki smo

jih morali koroški Slovenci doprinesiti v boju proti nacizmu, v boju za človekovo dostojanstvo, v boju za svobodo. Nacistični oblastniki so našemu slovenskemu narodu določili pot na Kalvarijo, pot v smrt. Naš narod si je izbojeval drugo pot.

10. oktober ne more biti praznik za nas koroške Slovence. Slavnosti so naperjene vse proti nam. 26. oktober naj bi bil praznik vseh avstrijskih državljanov. A manjka mu prave vsebine. Vse na žalost kaže, kot da bi bil bolj praznik iz zadrege. Za nas Slovence pa je tudi na žalost samo spomin na lepe upe in prekrasna pričakovanja. Po zaslugi državnih in deželnih oblasti.

Jože Wakounig,
glavni urednik

Ljubeznivi papež

Navada je, da kardinali novemu papežu poljubljajo roko in nogo. Že Janez Pavel I., prerano umrl Albino Luciani, je ob uvajanju novega papeža prelomil z marsikatero tradicijo. Janez Pavel II., Poljak Karol Wojtyła, je šel še dalje: ko je bil na vrsti poljski primas Stefan Wyszyński, mu je novi papež vrnil poljub na roko.

To ni bila le majhna gesta, temveč naravnost demonstrativen simbol — prvič da spoštuje novi papež poglavarja poljskih vernikov in drugič znamenje vsemu poljskemu narodu. Tri in polurno slovesnost je direktno prenašala tudi poljska televizija. Ceste in trgi na Poljskem so v tem času bili docela prazni. Poljski državni predsednik Henryk Jablonski je sam prisostvoval slovesnosti v Vatikanu.

Znamenja so bila še druge geste Janeza Pavla II.: spregovoril je tudi v ukrajinsčini ter v litovščini, v jezikih zatiranih narodov, kjer so katoličani še vedno združeni v „Cerkev molka in mučeništva znotraj mej Sovjetske zveze“, kakor se je izrazil Janez Pavel II.

Višek je seveda bil papežev nagovor v njegovem materinem jeziku: „Vse, kar bi Vam mogel povedati, bi ostalo blede v primerjavi s tem, kar čuti moje srce in kar čutijo vsa srca v tem trenutku!“ Papež je govoril v devetih jezikih.

Že na prvi tiskovni konferenci z nad 1000 časnika se je izkazal novi papež kot zelo duhovit in vsestranski človek, s katerim so vatiškanski kurijski prelati očitno imeli težave, najti pravi ton. Papež je časnikarje opominjal k pravi uporabi tiskovne svobode.

Koncert SPZ v Beljaku

V nedeljo, 22. oktobra, je priredila Slovenska prosvetna zveza za svojo 70-letnico in za avstrijski narodni praznik popoldan slovenskih pesmi in plesov. Poleg številnih moških in mešanih zborov iz Roža in Gur so nastopili tudi folklorna skupina SPD Zarje iz Železne Kaple ter tamburaška zbor iz Hođiš in Loč.

V začetku je pozdravil predsednik SPZ Valentin Polanšek vse navzoče, med njimi pokrovitelja beljaškega župana Mörtla in predsednika koroškega deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja. Za povezavo sta poskrbela ga. Ban-Edlinger (v slovenščini) in Marjan Srienec (v nemščini).

Na žalost je obisk dal misliti. Premalo je bilo videti ljudi iz neposredne okolice, z Gur, iz gornjega Roža, iz okolice Baškega jezera in zlasti iz Zilje, ki bi zaslužila veliko več pozornosti in skrbi. Izkušnja namreč kaže, da so domačini pa še kako žejni slovenske besede in domače kulture ter spre-

jemljivi za vsako pobudo, samo do njih je treba, v njihove domove, od človeka do človeka.

Ob taki važni prireditvi, kot je bila nedeljska, to pa še zlasti v Beljaku, mestu, ki je bilo letos samo jubilat, slavilo je 1100-letnico, bi se morali bolj zamisliti o organizaciji. Saj je predsednik Valentin Polanšek v svojem nagovoru izrecno poudaril, da služi ta slavnostna prireditev srečanju obeh narodov, da pomeni tudi pogled v prihodnost, ko bo treba ohraniti, kar imamo. Beljaški kulturni referent je pred kratkim omogočil, da smo predstavili svoje slovenske literate beljaški publik. In pri srečanju obeh narodov zavzema Beljak posebno mesto. Povsem pravilno je Polanšek naglasil, da ni ne večinske ne manjšinske kulture, kajti kultura je last vseh naprednih in odprtih ljudi. S to prireditvijo iščemo Slovenci, tako predsednik Polanšek, pot do sosedu, do kulturno odprtih ljudi, ki v srcu dobro mislijo.

Ljudsko glasovanje o atomski elektrarni: stvarni in politični aspekti so neločljivo povezani

Z ljudskimi glasovanji ima avstrijska vlada svoje težave: če že ne od vsega začetka, se vsaj med „volilnim bojem“ oddaljijo od prvotnega cilja in namesto več ali manj stvarnega objekta stojijo v ospredju izključno strankarskopolitični momenti, podkrepljeni z zelo čustveno argumentacijo.

Sicer je ljudsko glasovanje (plebiscit) o atomski elektrarni prvo te vrste v Avstriji. Nekatere okoliščine pa tudi močno spominjajo na tako imenovano „ljudsko štetje posebne vrste“, ki naj bi imelo po besedah politikov zgolj funkcijo orientacijske pomoči, vendar je bilo dejansko prav tako plebiscit; in sicer glede vprašanja, ali naj se člen 7 avstrijske državne pogodbe sploh izvede ali kaj takega ni več potrebno.

Atomska elektrarna v Zwentendorfu ima več očetov: že v letih samovlade ÖVP, namreč leta 1968 in 1969, so pod tedanjim zveznim kanclerjem dr. Josefom Klausom politiki vseh strank v parlamentu zastopanih strank soglasno sklenili, da je potrebna tudi jedrska elektrarna v Avstriji, ker bo čez kratko ali dolgo izgradnja rek in potokov premalo.

Zwentendorf so gradili in dovrševali, ne da bi kdo imel hujših pomislov. V inozemstvu so medtem že imeli prve izkušnje. Kajti jedrski tok ni bil tako neproblematičen, kakor so sprva zagotavljali. Okoli vsake jedrske elektrarne so ovili plašč molka, vendar so prebivalci v okolici kaj kmalu zvedeli,

da elektrarne niso delovale brezhibno.

Nastajala so močna gibanja med prebivalstvom proti jedrskim elektrarnam. Na Švedskem je celo Olof Palme izgubil volitve, potem ko so socialdemokrati vladali nad štiri-deset let.

KRATKOVIDNO ZAUPANJE V TEHNIKO

Vzrokov, zakaj so nastala taka gibanja, je več: kajti prvič v zgodovini postaja očitno, da človek le ne docela kontrolira razvoj in napredek. Pri avtomobilu je tako, da ga njegov uporabnik da proč kot staro železo, če ga ne more več uporabljati, in z njim nima več skrbi. Pri jedrski elektrarni je drugače: po 20 do 30 letih uporabe ostanejo gorilni elementi še na tisoče let radioaktivni in jih je treba strogo hraniti in varovati. Modelov, kako bi ta problem dokončno rešili, še nimajo. Največje težave šele nastajajo, potem ko je jedrska elektrarna na koncu. Poslopje ostane še za stoletja — spomenik človeške kratkovidnosti.

Problemov je še in še nerešenih: kajti argumentacija, da bi z jedrskimi elektrarnami postali neodvisni od inozemske energije, predvsem sovjetskega plina, ne drži: tudi gorilnih elementov ne proizvajamo v Avstriji, temveč jih je treba uvažati od drugod, predvsem iz Združenih držav Amerike. Zagovorniki Zwentendorfa pravijo,

da je bolje, če ostanemo odvisni od kakšne zahodne države, ki bo Avstriji bolj naklonjena. Tudi ta argument ima že danes svoje hibe: ZDA se branijo prevzeti jedrske odpadke in imajo prav tako hude pomisleke proti načrtovani napravi v Franciji, ki naj bi napravila elemente zopet uporabne tudi za druge namene.

Kratkovidnost in naravnost navno zadržanje pa odlikuje človeka še na drugih področjih: kajti tudi s ceno atomskega toka ni tako, kakor pravijo podjetja, ki se ukvarjajo s produkcijo električnega toka. Sicer je enota električnega toka, pridobljenega v jedrski elektrarni, na prvi pogled cenejša, vendar v to ceno še niso vračunani stroški amortizacije kapitala, predvsem pa ne ogromni stroški, ki nastajajo po ukinitvi jedrske elektrarne. Ti stroški se še ne dajo dovolj točno oceniti, toda že na konkretnem primeru Cogema, dobi človek vtis o dimenzijah: Avstrija bi morala temu francoskemu podjetju plačati najmanj tretjino gradnih stroškov Zwentendorfa, da bi gorilni elementi bili (morda) zopet uporabni, poleg tega bi morala vzeti nazaj vse odpadke, ter jih z ogromnimi stroški varovati pred zlorabo nepoklicanih.

OGROŽENE DRŽAVLJANSKE PRAVICE

Varnostni ukrepi pri jedrskih elektrarnah pa niso le tehnične

Dve izjavi

Šef avstrijske diplomacije dr. Egon Pahr je te dni kar dvakrat javno spregovoril. Najprej je v svoji interpretaciji pogovorov z jugoslovanskim kolegom Vrhovcem dejal, da mora biti manjšina povezovalna, ne pa ločevalna prvina v odnosih obeh držav. V tem duhu želi Avstrija tudi razširiti in poglobiti dvostranske stike. Kot izhaja iz avstrijskih uradnih pojasnil, naj bi temu namenu služilo tudi skorajšnje srečanje obeh zunanjih ministrov.

Te dni pa je Pahr na tiskovni konferenci pred obravnavo avstrijske zunanje politike v parlamentu pojasnil, kako si zamišlja dvogovor o manjšinskem vprašanju nasploh in o problemu koroških Slovencev še posebej. Ponovil je staro stališče zvezne vlade, da je Avstrija s sedmojuljsko zakonodajo ta problem dokončno rešila, saj je, kot je dejal, dala manjšini celo več, kot predvideva 7. člen državne pogodbe.

Ponovil je torej neresnico, ki jo skuša avstrijska uradna politika razširiti po svetu, seveda

med tistimi, ki dejanskih razmer v Avstriji in še posebej na Koroškem ter Gradiščanskem ne poznajo. Svet naj bi avstrijsko zakonodajo o manjšinah, ki prej pripravljajo asimilacijo z večinskimi narodom kot zanesljivo varstvo za njihov obstoj, sprejel kot nadomestilo za mednarodne obveznosti iz 7. člena ozioroma celo kot boljše rešitev. In ko bi to zakonodajo sprejeli še predstavniki manjšin in poleg drugih tudi Jugoslavija, bi se lahko proces postopne statistične likvidacije koroških Slovencev, gradiščanskih Hrvatov, Madžarov in še koga nemoteno nadaljeval, saj ne bi bilo več mednarodnega dokumenta, ki terja kot 7. člen državne pogodbe za slovensko in hrvaško manjšino njihovo obvezno varstvo in možnosti za nemoten razvoj.

Na Dunaju računajo očitno s časom, ki „zacele vse rane“. Koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati se s tem ne strinjajo, take politike pa tudi ne more sprejeti avstrijska južna sosedarja ...

(Srečko Panič, mariborski večer)

NOTRANJEPOLITIČNA SCENERIJA

narave. Kajti vlade morajo skleniti tudi alarmne načrte. Kakor je dejal avstrijski poslanec Wiesinger (ÖVP) v ponedeljek, so ti alarmni načrti takšni, da omejujejo in zožujejo osnovne državljsanske pravice. Ti načrti niso objavljeni.

Objavljene pa so fotografije, ki kažejo, kakšnega duha so enote, ki varujejo poslopje jedrske tovarne v Zwentendorfu: Na vratih in zidovih so namazali kljukaste križe ter druge nacistične parole. Kljub temu je očitno „vse v redu“.

Kratko pred poletjem pa je zvezni kancler dr. Bruno Kreisky napravil eno od tistih nenavadnih potez, o katerih ve, da dobi aplavz večine: predlagal je, naj prebivalstvo odloči, ali naj začne obratovati jedrska elektrarna v Zwentendorfu ali ne. Široke množice volil- (Dalje na 3. strani)

Aus dem Wilajet Kärnten

Mit bewußter Bosheit deutet der deutsche Freisinn das Wort Wilajet, als ob die Slowenen Österreich als Österreich perhorrescieren würden! Denn auf „Österreich“, auf der „österreichischen Verwaltung“ liegt im obcitierten Artikel die Hauptschärfe des Hiebes, den man den Slowenen dadurch versetzen will! Wie ungemein rührend! Dadurch hat sich der deutsche Freisinn schwarzgelb angestrichen, eine Farbe, die bisher in seinem Farbenrepertoire fast gar nicht zu finden war, hat aber zugleich die Slowenen als unpatriotische Heloten und wüste, schimpfende Gesellen hingestellt. Wir sagen: das war ein geschickter dialektischer Kniff! Es war dann einerseits nicht nötig, die deutsch-freisinnige Partei Kärntens rein zu waschen, andererseits konnte man sogar auf die Bundesgenossenschaft des Staates rechnen, da dieser als der Angegriffene hingestellt wird.

Nichts destoweniger folgen wir dem Freisinn auf das nebenliegende Kampffeld. Österreich als Staat und die Kärntner Slowenen! Österreichs-Verwaltung und die Kärntner Slowenen! Hier nun glauben wir hat Österreich den Rekord aufgestellt! Es kann nicht einmal in den Vilajets der Türkei so sein. Es gibt einfach keinen Vergleich diesbezüglich!

Der Staat, der berufen ist, geistige und materielle Kultur seinen Untertanen zu vermitteln, ist keine physische Person, sondern eine juristische. Er selbst handelt nicht, sondern er hat Executivorgane und das sind die Beamten! Diese verkörpern die Staatsidee, diese müssen die justitia als das fundamentum regnorum legen. Dem Volk ist der Beamtenstand die Verkörperung des Staates.

Sehen wir hier nun ab von der geradezu märchenhaften geistigen und materiellen Kultur, die die Vertreter des Staates über den slowenischen Anteil Kärntens ausgegossen haben! Denn davon war ja ohne dies die Rede, sehen wir uns lieber die Kulturträger selbst an!

Man könnte vielleicht sogar in der Türkei der Meinung sein, als ob sich für Beamte, als Diener und Vermittler des Volkes und des Staates, schicken würde, daß die Beamten die Sprache des Volkes verstehen sollten! Aber in Kärnten erfordert das die Staatskunst durchaus nicht! Im Gegenteil: ein deutscher Beamter, der das slowenische beherrscht,

ist hier immerhin etwas verdächtig! Ein Beamter, der aber das Verbrechen begangen hat, von einer slowenischen Mutter geboren worden zu sein, ist nur schwer geduldet, von einer Carrière kann keine Rede sein! Nun vollends ein slowenischer Beamter, der etwa gar mit seinem Volke fühlt, wenn er auch nur auf seinem Privatzimmer seinem Gefühl freien Lauf läßt, der ist staatsgefährlich und er muß in die Verbannung. — Kärnten mit seinen Tausenden von Beamtenstellen, hat absolut keinen Platz für slowenische Landessöhne! Damit wird den Kärntner Slowenen indirekt gesagt, daß sie nicht befähigt sind, den österreichischen Staatsgedanken in Kärnten zu vertreten.

Klassisch ist folgende Tatsache: Es gibt unter der slowenischen studierenden Jugend keinen einzigen Sohn eines Beamten! Da aber Beamtenöhne nicht Bauern werden und sich auch nicht dem Gewerbe zuwenden, so ist das schon ein Beweis, daß wir sogut wie keine slowenischen Beamten haben. Doch sollen Zahlen deutlicher sprechen.

Kurzes Resumé

Im Status der politischen Beamten befinden sich circa 200 Personen, darunter etwa 14 Slowenen, und 186 Deutsche und zwar in Zentralbehörden und Bezirkshauptmannschaften, die für Slowenen in Betracht kommen. Hierbei sind die Unterbeamten miteingerechnet.

In der Landesvertretung sind 6 Deutsche, und kein Slowene.

Im Status der Landesbeamten haben wir 75 Deutsche und 2 Slowenen.

Im Landesschulrat haben wir 12 Deutsche und 1 Slowenen.

Auf den Mittelschulen und der Lehrerbildungsanstalt haben wir 72 Deutsche und 8 Slowenen.

Bei der Justizbehörde sind 63 Deutsche und 4 Slowenen; hier sind nur die Beamten von Richter Aufwärts und die Auskulanten von Klagenfurt miteingerechnet und zwar in überwiegend slowenischen oder doch gemischtsprachigen Bezirken.

Bei der Staatsbahn sind unter einem Personal von 615 Personen 15 Slowenen und etwa 600 Deutsche.

Bei der Südbahn sind unter einem Personal von 182 Personen 9 Slowenen und 173 Deutsche.

Bei der Post sind unter einem Personal von 165 Personen 5 Slowenen, und 160 Deutsche.

Beim Steueramt sind unter circa 110 Beamten etwa 8 Slowenen und 102 Deutsche.

Was soll man nun sagen, wenn sich trotzdem ein eigener „Verein der deutschen Staatsangestellten in Kärnten“ bildet, der die bedrohten Interessen des deutschen Michel wahren soll!

Am 7. März 1909 fand nämlich die Gründungsversammlung dieses Vereines statt, zu der Einladungen ausgegeben wurden, die ein klassischer Beleg für die Herrenmoral der deutschen Hetzer sind: Unter anderem enthält diese Einladung folgende Stilblüten: „Dieser Verein, der alle Angestellte deutscher Nationalität im Staats- und Hofdienst samt der Staatsbahnbeamtschaft umfassen soll, also Beamte, Unterbeamte, Vertragsangestellte, Diener und Arbeiter, ferner auch die k. k. Notare und Postmeister, hat den Zweck, die Interessen der deutschen Angestellten gegenüber der immer mehr sich mehrenden Eindringung von Leuten anderer Nationalität zu wahren, wenigstens den derzeitigen nationalen Besitzstand bei den Behörden und Ämtern zu wahren und darnach zu streben, daß freie Plätze womöglich Deutsche besetzen. In dieser Hinsicht wird der Verein in beständigem Kontakt mit dem „Deutschen Volksrat für Kärnten“ arbeiten. Das Vorbereitungskomitee zur Gründung dieses Vereines erlaubt sich daher an Sie, werter Volksgenosse, die dringende Bitte zu stellen, in ihrer erprobten völkischen Treue zur anberaumten Versammlung zu erscheinen.“

Und man wagt es noch immer von nationaler Hetze von Seite der Slowenen zu sprechen! Diese paar slowenischen Kanzlisten und Kommissäre und Auskultanten sollen wahrscheinlich eine Illustration „der immer mehr sich mehrenden Eindringung von Leuten anderer Nationalität sein! Ihr Heuchler! hört es: Kärnten ist ein Wilajet in des Wortes ureigenster Bedeutung.

(Dalje prihodnjič)

Valentin Inzko, Zgodovina Slovencev, I. del, od začetkov do leta 1918, Celovec 1978, Družba sv. Mohorja, 160. str.

Avstrijski gimnazijski učbeniki za zgodovino Slovencev in Slovanov večinoma ali sploh ne omenjajo ali pa kvečjemu negativno (v dobi preseljevanja narodov so vse porušili in uničili; v kolikor jim je bilo do „kulture“ in „napredka“, so se prostovoljno vključili v nemštvo; v 19. stoletju so se narodno prebudili in s tem zavrli napredovanje

1918, razglasili pa so ga januarja 1871 v Versaju), vdor Madžarov, Babenberžani in Habsburžani, boji proti Turkom, kmečki upori od 15. do 18. stoletja, reformacija in protireformacija, barok in absolutizem, razsvetljenstvo, francoska revolucija in Napoleon, Hirske province, ilirizem, Metternichov absolutizem, narodni preporod in leto 1848, leto 1866 in njegove posledice, boji med staro- in mladoslavoenci, boj proti nemškemu šovinizmu v stari Avstriji in naposled leto 1914 ter prva svetovna vojska

gor do Donave — se je leta 626 osvobodila izpod obrske nadoblasti in se pridružila z lastnim knezom na čelu slovanski plemenski zvezi pod kraljem Samom (središče Samovega kraljestva je bilo nekje na Češkem ali Moravskem).

Po Samovi smrti 658 je država razpadla, Karantanija pa je ohranila samostojnost do ok. leta 745, ko je knez Borut priklical Bavarce na pomoč proti Obrom in moral priznati frankovsko nadoblast. Karantanija je ostala vazalna kneževina pod slovenskimi knezi do le-

že'ezni. Pomen Karantanije za slovensko državnost sploh ni osporavan, novejša znanstvena dognanja dokazujejo daljnosežne posledice ustoličevanja, ki ga imenuje Francoz Jean Bodin „obred, ki mu ni para na svetu“ (vir mu je bil Enea Silvio Piccolomini, poznejši papež Pij II.), tudi za ameriško deklaracijo o neodvisnosti. Ameriški slovenski zgodovinar univ. prof. Jože Felicijan je to utemeljil v posebni razpravi. Thomas Jefferson si je namreč pri prebiranju Bodinovih knjig o državi posebej zaznamoval opis

delo Einspielerjev, zlasti Andreja, ustvarjanje Antona Janežiča, prizadevanja Matija Majarja-Ziljskega, ustanavljanje čitalnic, taborsko gibanje, boj za zedinjeno Slovenijo in ne nazadnje narodno-politični boj državnozbornskega poslanca Ziljana Franca Grafenauerja.

Vsaka ocena kakega dela je zelo subjektivna stvar. Na splošno se da reči, da je knjiga primeren, zanesljiv pomočnik vsakemu, ki skuša v kratkih poglavjih dobiti pregled o zgodovini našega naroda do leta 1918. Zajete so najvaž-

Izid prepotrebnega učbenika zgodovine

višje kulture proti vzhodu in jugu; na Balkanu so s svojimi upori proti Turkom v 19. stoletju podrli stari red; no in v 20. stoletju so z umorom avstrijskega prestolonaslednika v Sarajevu dali povod za izbruh prve svetovne vojske in s tem postali, zlasti pa še Čehi, grobarji stare avstro-ogrske monarhije).

Hudo pomanjkanje primerne učbenika, ki bi vsaj na kratko, a pregledno orisal zgodovino Slovencev, je bilo čutiti še posebej na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu.

Dela se je lotil strokovni nadzornik dr. Valentin Inzko. V knjigi, ki je pred kratkim izšla pri Mohorjevi družbi v Celovcu, je orisal zgodovino Slovencev od pradomovine med Karpati in Baltskim morjem, med Odro in Dnjeprom tja do razpada avstro-ogrske monarhije l. 1918. Razumljivo je, da je v tako zgoščeni obliki mogoče obravnavati bolj podrobno samo glavne prelomnice in mejnike. To so naseljevanje v novi domovini, Karantanija in njena usoda, pokristjanjevanje, Spodnja Panonija kneza Kocljaja (Ciril in Metod!), izguba lastnega plemstva in samostojnosti ter popolna vključitev v nemško kraljestvo (ne cesarstvo, nemško cesarstvo je obstajalo šele pod pruskim vodstvom v letih 1871 do

vse s vsemi dobrimi in slabimi posledicami.

Začetke slovenske državnosti in s tem samostojne narodne politične volje je iskati v Karantaniji; po njenem propadu je nastalo novo žarišče v Spodnji Panoniji kneza Kocljaja. Zgodovinska tragika je, da sta obe središči danes po večini narodnostno izgubljeni, tu je bilo pomemeno, tam pomadžarjeno.

Kot že rečeno, je dosegla zgodovina Slovencev svoj prvi višek v Karantaniji. Ta kneževina, ki je bila nekoč veliko večja od današnje Koroške, — obsegala je ves naselitveni prostor alpskih Slovanov

ta 820, ko so Karantanci zaradi soudeležbe pri protifrankovskem uporu hrvaškega kneza Ljudevita Posavskega izgubili svojega lastnega kneza, namesto njega pa dobili frankovskega grofa. Tudi večino slovenskega plemstva so Franki pobili.

Kljub temu, da so Slovenci izgubili plemstvo in državno samostojnost, se je ohranil obred ustoličevanja v slovenskem jeziku pri knežjem kamnu na Krnskem gradu vse do leta 1414, ko se je dal kot zadnji deželni knez ustoličiti po starem obredu Habsburžan Ernest

ustoličevanja, ki je v njem videl primer pristne demokracije, izraza narodove volje in kontrole nad državno oblastjo. Važno je, da avtor knjige to dejstvo prav posebej naglašja. Med opisi obreda ustoličevanja omenja tudi tkim. „Švabsko zrcalo“ (Schwabenspiegel, vrinek iz 13. stoletja), zgodovinsko delo opata Janeza Vetrinjskega (14. stol.), Otakarjevo „Avstrijsko rimsko kroniko“ pa „Koroško kroniko“ duhovnika Jakoba Unresta (15. stol.).

Poleg orisa splošne slovenske zgodovine se avtor prav posebej posveča prispevku koroških Slovencev k slovenskemu narodnemu razvoju, bodisi političnemu bodisi kulturnemu. Tako npr. slovar in slovensko slovnico jezuita Ožbolta Gutsmana iz Grabštanja, ki je s svojim delom močno prispeval k utrjevanju enotnega slovenskega knjižnega jezika, ter kmeta Miha Andreaša iz Bistrice pri Sentjakobu v Rožu pa Andreja Šusterja-Drabosnjaka z Drabosinj pri Kostanjah in narodnoprepodobno delo duhovnika Urbana Jarnika.

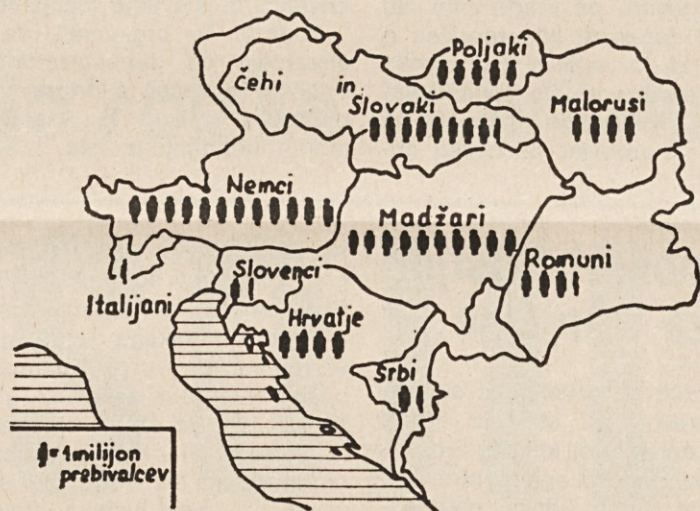
Važni mejniki na Koroškem iz druge polovice 19. stoletja, ki so bili pomembni tudi za razvoj med celim slovenskim narodom, so ustanovitev Mohorjeve družbe leta 1851,

nejše stvari. Kot povsod so se tudi vrinile razne napake, predvsem tiskovne. Zelo me je motilo, da avtor ni osvetlil nastanka pojma „Galicija“ za pokrajino okoli poljskega Krakova. Poljaki pravijo tej pokrajini „Malopoljska“, Avstrijci pa so, da bi se temu izrazu izognili, konstruirali pojem „Galicija“ (po naselju Halič). Ni treba dolgo iskati, pa tudi najdemo nekaj podobnega pri nas na Koroškem.

Čaka seveda še prikaz zgodovine od 1918 do danes. To delo bodo napisali v sodelovanju med univerzami na Dunaju (Moritsch in Stuhlpfarrer), v Celovcu in Ljubljani. Nadzorniku Inzku je treba izreči zahvalo za l. del Zgodovine Slovencev, ki je že aprobirana kot učbenik za Slovensko gimnazijo. Na žalost — vzroke bo treba iskati pri denarjih — v knjigi ni nikakršnih fotografij. Je pa več grafičnih ilustracij, ki bi morale tudi biti oštevilčene. Gotovo bo še prišlo več pripomb od raznih strani strokovno bolj poklicanih. Treba jih bo pač upoštevati pri morebitni drugi nakladi.

Potrebno bi bilo vsekakor tudi podobno delo, pisano v nemščini, za tiste kroge v Avstriji, ki bi hoteli поблиže in objektivno spoznati slovensko zgodovino.

Jože Wakounig

Ljudsko glasovanje o atomski ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

cev imajo tako 5. novembra možnost konkretnega soodločanja. Vsaj na videz.

Kajti problematika varnosti jedrskih elektrarn je tako komplicirana, da je za ta sklop vprašanj pristojnih in poklicanih v Avstriji kvečjemu ducat strokovnjakov. Pa še strokovnjaki si niso edini, ali je Zwentendorf res najvarnejša elektrarna ali temu ni tako. Kajti že v sosednji ZR Nemčiji mirujejo zaradi tehničnih motenj kar tri jedrske elektrarne, zgrajene po principu Zwentendorfske. Ljudsko glasovanje, ki je prvo te vrste v Avstriji, je predvsem instrument, s katerim morejo politiki ugotoviti pravi občutek večine prebivalstva v nekaterih vprašanih pravne reforme, na drugi strani pa more prebivalstvo odločiti, ali naj se kakšen projekt izvede ali ne. Zwentendorf pa medtem stoji, odločitev je sedaj le več upravnotehničnega značaja. Zwentendorf bo prvo poslopje v Avstriji, pri katerem ne bo odločila gradbena oblast, temveč preko plebiscita vso avstrijsko ljudstvo, ali se bo smelo uporabljati ali ne...

Notranjepolitične fronte so se polarizirale. Na eni strani SPÖ, ki zagovarja začetek obratovanja jedrske elektrarne, na drugi strani ÖVP, ki je oficialno nevtralna, a na

plakatih zavzema bolj linijo nasprotnikov jedrske elektrarne, in FPÖ, ki se je izrekla proti Zwentendorfu.

Na drugi strani pa gredo mnenja skozi vse stranke: šef sindikata Benya je od vsega začetka v imenu sindikalcev zagovarjal obratovanje v Zwentendorfu, češ da so s tem garantirana delovna mesta. Pri tem se sklicuje na soglasne sklepe občnega zbora sindikata iz leta 1971 ter iz leta 1975. Ker pa so gibanja proti jedrskim elektrarnam postala v Avstriji aktualna šele lani in tozadevni sklepi sindikata niso bili preverjeni ob spreminjenem položaju, je tudi precej socialistov, ki niso zadovoljni s to politiko sindikata in SPÖ. Celo kancler Kreisky je po zgubljenih dunajskih volitvah dejal, da je najbrž tudi to vprašanje vplivalo na izid volitev.

ÖVP je od vsega začetka bila raztrgana na različne interesne kroge, kar odgovarja tudi sestavi stranke: industrialci so od vsega začetka zagovarjali jedrske elektrarne, delojemalska podorganizacija pa ne. Strankarski kompromis pa je bil ta, da ostane ÖVP nevtralna. Vendar je bilo od vsega začetka jasno, da bo SPÖ pridobila na prestižu, če se bo večina odločila za „da“. Torej se je ÖVP neuradno nagnila na odklonilno stran,

v nekaterih plakatih je tudi celo vidno prišlo do izraza.

NEENAKA PROPAGANDA

Podjetja, ki gradijo elektrarne in proizvajajo električni tok, so skoraj vseskozi v javnih rokah. Ta podjetja investirajo težke denarje v propagando za „da“ k Zwentendorfu. Nešteti oglasi v časopisju, televizijske oddaje ter druga reklamna sredstva: vse to gre na račun odjemalcev električnega toka. Vsi odjemalci morajo plačati za to propagando, vseeno, ali so za ali proti Zwentendorfu. Tudi tukaj dobiva plebiscitna propaganda močno podobo v ugotavljanjem manjšine leta 1976: tudi tam je vlada delala propagando z denarjem vseh davkoplačevalcev, vseeno, ali so smatrali le-ti tako preštevanje za potrebno ali ne. Leta 1976 neenaka propaganda nikomur ni bodla v oči, šlo je „le“ za Slovence in druge nepomembne manjšine. Letos pa se celo vidni strankarski politiki sprašujejo, ali je taka neenaka razdelitev propagandnega orožja še v smislu demokracije.

Na strani tistih, ki odklanjajo jedrski tok, je nastala čudna aliansa

— od tako imenovanih maoistov preko meščanskih krogov in mladih socialistov vse tja do skrajne desnice, vključno vnete gospe Schmitz. SPÖ pravi k temu „meščanski blok“. — Na drugi strani pa so se „uradni“ komunisti spet zavedali — očitno na namig iz Moskve — da so pravzaprav za jedrsko elektrarno, potem ko so dolgo časa bili znatni krogi stranke proti Zwentendorfu. „Meščanski blok“ ima sedaj za nasprotnika alianso med SPÖ in KPÖ, torej tisto pošast, s pomočjo katere je ÖVP dobila absolutno večino leta 1966.

VISOKA IGRA

V igri okoli ljudskega glasovanja 5. novembra igrajo stranke precej visoko. Kancler je celo povišal: v ponedeljek ni hotel docela izklučiti, da bi po porazu glasovanja odstopil. Vsekakor pa bi bil to poraz za SPÖ, če bi večina glasovala za „ne“, je dejal kancler in s tem dosegel dvoje: prvič določeno solidarnost in mobilizacijo znotraj lastne stranke, na drugi strani pa povečane konflikte za tiste, ki imajo znotraj lastne stranke drugo prepričanje. Složnost je dosegel kancler tudi pri opoziciji: marsikje je čuti, da bo ta ali oni, ki sicer ni hotel na volišče, vendar šel in „Kreiskemu pokazal“.

S stvarno odločitvijo vsi ti momenti nimajo nobenega opravka več, zaradi tega se o izidu glasovanja tudi ne da veliko prerokovati. Očitno ima vsaka stranka, predvsem pa socialisti, dovolj statističnega materiala, kjer demokopi prerokujejo zmago lastne stranke.

Pikanterija ob robu: zakoni so trenutno taki, da bi Zwentendorf kljub večini odklonilnih glasov mogel začeti obratovati. Kajti ljudstvo glede Zwentendorfa odloča le v oklepaju, v ostalem pa o zakonu, ki dopušča vsako interpretacijo.

ATOMSKA ELEKTRARNA KAZAZE

Zwentendorf je sicer precej daleč in bi bili v slučaju reaktorske nesreče prizadeti predvsem Dunajčani. Vendar Zwentendorf po načrtu proizvajalcev električne energije ni noben poedinec, noben eksot v avstrijski pokrajini. Druga jedrska elektrarna je načrtovana (in deloma že financirana) v St. Pantaleonu v Zgornji Avstriji, tretja pa naj bi prišla v sredino dvojezičnega ozemlja na Koroško, namreč v Kazaze. Načrti so že zelo daleč, raziskava tal prav tako.

Tudi tega se je treba zavedati 5. novembra 1978.

KDZ: povezava z mladino ISKRE

Sodelovanje med ZSM Iskra in interesnimi skupnostmi KDZ teče zelo uspešno že četrto leto. Prva je navezala z Iskraši stike interesna skupnost srednješolcev, za njimi pa interesna skupnost mladi delavci KDZ. Na prvem seminarju obeh mladinskih organizacij na Bledu je bila tema „Položaj mladega delavca na Koroškem in v Sloveniji“. 9. in 10. septembra letos so bili Iskraši na Koroškem in se udeležili tudi 30-letnice Našega tednika v Globasnici.

V soboto in nedeljo, 21. in 22. oktobra pa je vabila mladina Iskre mlade Korošce na srečanje v Trbovlje. Sprejem je bil presenetljiv in nepričakovan, tako toplo so Trboveljčani pripravili to srečanje. Že pri ogledu tovarne Iskre v Trbovljah so mladi navezali prve stike. V tovarni je bilo mogoče ugotoviti, da tistega izkoriščanja delovne sile ni mogoče zaslediti. Izredno dobro pripravljen program ni zgrešil glavnega namena sodelovanja, da bo našel vsak mladi koroški Slovenec vsaj enega tesnega prijatelja v matični domovini, s katerim bo povezan tudi brez formalnih pripomočkov. Družabni večer se je začel s kulturnim programom in nagovorom predstavnikov obeh sodelujočih organizacij. Ob prijetnih zvokih pa so se mladi vrteli, spoznavali in zabavali pozno v noč. Ob tem srečanju pa so bili mladi koroški Slovenci seznanjeni tudi z NOB, ustanovitvijo KP v Sloveniji, ko so si ogledali v Trbovljah muzej in bili na Čebinah.

Čas je tako prehitro minil in s pesmimi ter izmenjavanjem naslovov so se poslovili, obogateni z novimi prijateljstvi.

Bilčovška kronika

Kroniko o zadnjih dogodkih v naši lepi občini na Gurah hočemo najprej začeti z vestjo, da se je tudi pri nas že začela jesen s sicer sončnimi in toplimi dnevi, a kljub temu se Bilčovčani pripravljamo na mirnejše in hladnejše tedne.

Prav v znamenju jeseni smo imeli dve uspehi prireditvi. V nedeljo, 15. oktobra, smo v naši občini obhajali že tradicionalni praznik naših starih, ki so ga skupno pripravili Farna mladina, pevski zbor domačega društva Bilka in občina. S slovesno božjo službo smo to slovesnost pričeli. Domači župnik Leopold Kasl je v nagovoru poudaril pomen spoštovanja starejših ljudi posebno v današnji družbi. Po maši so bili slavljenci povabljeni v dvorano pri Miklavžu, kjer so jim naša dekleta po navodilih Marije Mišic pripravile zakusko z izbrano kapljico in izvrstnim pecivom. Študentka Milica Gasser pa jim je v svojem nagovoru izpovedala vso hvaležnost. Zagotovila jim je vso našo ljubezen, ki jim jo kot mladi in čvrsti potomci dolgujemo. Za veselo razpoloženje po letih starih, a v srcu mladih gostov bilčovske mladine so poskrbeli pevci Bilke, z deklamacijami najmlajši fantje Marjan, Hanzej in Jozej, z harmoniko pa še Šimej. Ob dobri pijači in jedachi in ob ubujanju spominov na mlajša leta, so se naši starejši občani prav veselo zabavali, tako da je ta nedeljski popoldan prehitro minil.

Tudi naslednja prireditev je povezana s sedanjim letnim časom: zahvalna nedelja, ki smo jo ob-

hajali preteklo nedeljo v naši farni cerkvi. Ob sodelovanju cerkvenega pevskega zbora in številnih vernikov, ki so vsak po svoje izpovedali zahvalo za vse, kar smo prejeli z dobro letino, zdravjem, družinsko srečo, uspehih v poklicu in z vsemi tistimi lepimi majhnimi in velikimi doživetji, ki so olepšala naše življenje. Z zahvalno pesmijo smo se še enkrat zahvalili Stvarniku in se z hlebčkom črnega kruha, ki ga je vsak dobil ob cerkvenem izhodu, vrnili na svoje domove.

K našemu vsakdanjemu življenju pa spadajo tudi žalostne novice, kakor hladna senca k prelepim jesenskim dnevom.

Tako smo 10. oktobra položili k večnemu počitku na pokopališču podružne cerkve v Veljni vasi gospo Heleno Filipič, Znidarjevo ma-

mo. Mnogo prezgodaj jo je Bog odpoklical s tega sveta, verno, mirno in povsod priljubljeno ženo, ki je v starosti 65 let zapustila moža Lorenca z družino. Umrla je v nedeljo, 8. oktobra, ko je po rožnem vencu v veljniški cerkvi šla na sprehod s prijateljico v lepo jesensko naravo, a je med sprehodom že začutila, da se njeno življenje izteka in komaj je dospela domov, je kljub zdravniški pomoči, za vedno zatisnila oči. Domači župnik Leopold Kasl je ob odprtem grobu orisal bogato in verno življenje pokojne in izrazil globoko sočutje družini in sorodnikom.

K. H. Tudi uredništvo NT sočustvuje z močno prizadeto družino. Vsem sorodnikom rajne Helene Filipič, ki je bila redna bralka našega lista, izrekamo iskreno sožalje!

Priprave na volitve

SPÖ prireja pod geslom „govor in odgovor“ po celem ozemlju propagandne večere. V Bilčovsu je bil govornik znani SPÖ-funkcionar Guttenbrunner. On se je v bistvu osredotočil na zagovor jedrske elektrarne v Zwentendorfu. Vendar je simpatizante našel le v občinskih odbornikih SPÖ, ki so očitno vezani na strankine direktive. To potrjuje dejstvo, da pri sproščnem razgovoru po predavanju niti bilčovski župan ni bil prepričan o trditvah, ki jih vnašajo zagovorniki jedrske elektrarne. Do majhne napetosti v diskusiji je prišlo, ko je bil vnešen problem bilčovske ob-

čine, da namreč kljub slovenskemu županu Ogris v Bilčovsu še vedno ne stojijo dvojezični krajevni napisi, ki so po julijski zakonodaji sklenjeni. Župan, Janko Ogris ml., se je zagovarjal s tem, da občina noče veljati kot „Tschuschendorf“ (Čušendorf). Na to je dobil iz občinstva odgovor, da ne more mimo tega, da živijo „Čuši“ v Bilčovsu, ki so uspešno bojkotirali krivično preštevanje manjšine.

Radi bi še pripomnili, da smo streznejši od germanizatoričnega pritiska že začeli s pripravami na občinske volitve, ki nas čakajo marca prihodnjega leta.

Priznavam, da sem kot demokrat, kristjan in teolog zavzel stališče za manjšine ...“

V sredo, 18. oktobra 1978, je priredila „Akcija koroških kristjanov za razumevanje med narodnostnimi skupinami“ AKC v prostorih celovškega ordinariata v Waaggasse informacijski in diskusijski večer s profesorjem Gerhardom Beermannom iz Gradca ter Ulrichom Trinksem iz Dunaja. Prvi je bil v središču večera, ker je izšla isti dan brošura „Pohujšanje za večino — Ärgeris für eine Mehrheit“, ki vsebuje prav Beermannovo besedilo v nemščini in slovenščini (prevod sr. Mihaela Klun). Uvodne besede tej knjižici Slovenskega informacijskega centra SIC je napisal Ulrich Trinks, predsednik dunajskega solidarnostnega komiteja; objavili smo jih v zadnji številki NT.

Prof. Beermann se je v času pred preštevanjem manjšin v okviru graškega solidarnostnega komiteja močno zavzemal za pravice manjšin in proti preštevanju oziroma ugotavljanju manjšin. Te njegove aktivnosti so med drugim dovedle do disciplinarnega postopka s strani štajerskega deželnega šolskega sveta — prof. Beermann je učitelj za verouk na raznih graških gimnazijah. Po objavi plakata „Die Muttersprache der steirischen Demokraten am 14. November ist Slowenisch“ (materinščina štajerskih demokratov 14. novembra je slovenska) se je „odtrgal“ predvsem v časopisu Süd-Ost-Tagespost val ogorčenja nad „pozivanjem k laži“ s strani prof. Beermann, ki je bil odgovoren za vsebino plakata za štajersko območje.

Zagovor pred oblastmi je prof. Beermann prepustil za objavo Slovenskemu informacijskemu centru, ki mu gre priznanje, da je vzpostavil zopet zvezo med prof. Beermannom in koroškimi Slovenci, ki se je bila že pretrgala. Zagovor je prof. Beermann zasnoval na treh ravneh: na juridični, etično-moralni in teološki.

Beermann ni izražal svojih argumentov za boj za pravice manjšin le v manjšem privatnem krogu, bil je tako pogumen, da jih je tudi s to objavo izročil tudi javnosti. (Objava bi morala biti v demokratični državi samoumevna, da pa pri nas v Avstriji temu ni tako, ni treba posebej poudarjati).

„Pozivanje k laži“, ki je dovedlo do disciplinarnega postopka, vidi Beermann v luči pojma resnice: kako resnično vidi svoj odnos do manjšin ni stvar neke statistične resnice (kot nemškogovoreči so-

(Dalje na 8. strani)

DNEVI MEDITACIJE IN DOŽIVETE SKUPNOSTI

z „Antoine de Saint-Exupery“ od sobote, 28. 10. 1978, ob 15.00 do nedelje, 29. 10. 1978, ob 18.00 Voditelj: prof. Walter Heinrich, Heidelberg

PRIREDTVJE

KOROŠKA GLASBENA JESEN EVA NOVŠAK-HOVŠKA — mezzosopran

Kraj: Pliberk, gostilna Schwarzl
Čas: sobota, 28. 10. 1978, ob 19.30
Prireditelj: SPD „Edinost“ v Pliberku

OSREDNJA KOMEMORACIJA

Zveza koroških partizanov sporoča, da bo letošnja osrednja komemoracija padlim partizanom ob priliki dneva vernih duš dne 28. oktobra 1978 ob 15. uri na pokopališču v Maloščah.

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: SPD „Srce“ v Dobrli vasi
Kraj: Kulturni dom v Dobrli vasi
Čas: nedelja, 29. 10. 1978, ob 19.30
Nastopa: Moški zbor „Mirko Filej“ iz Gorice vodi: Zdravko Klanjšček

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v št. Vidu v Podjuni vabi na dramsko uprizoritev GROZDNA JAGODA V SONCU

v soboto, dne 4. novembra 1978, ob 20. uri pri Voglu v Šentprimožu. Gostuje: dramska skupina SPD Šentjanž v Rožu. Ljubitelji odrske umetnosti priskrbo vabljeni!

DOM v TINJAH

DOM V TINJAH PRIREJA IZREDNO ROMANJE V RIM

od ponedeljka, 6. 11. 1978 do sobote, 11. 11. 1978
Duhovni vodja: g. Anton Cvetko
Vozi: SIENČNIK
Cena: 2150.— šil. (za vožnjo, polni penzion v Rimu, skupinska slika, vse vstopnine in napitnine)
Spored:
● Avdiencia pri sv. očetu Janezu Pavlu II.
● Obisk rimskih bazilik in katakomb.
● Obisk grobov papežev: Janeza XXIII., Pavla VI., Janeza Pavla I.
● Domov grede obisk katedrale v Orvieto, Padova (cerkev sv. Leopolda in sv. Antona).

ROMANJE

na novi Slomškov grob v mariborski stolnici in na Ptujsko goro v soboto, 4. 11. 1978.
Cena za vožnjo 170.— šilingov. Prijave sprejema Dom v Tinjah, tel.: 0 42 39 / 642

POLET V INDIJO

26. 12. 1978 do 6. 1. 1979
OBISK VERSKIH IN KULTURNIH SREDIŠČ SEVERNE INDIJE
Spored:
26. 12.: Odlet: Ljubljana-Amsterdam-Delhi.
27. 12.: Prihod v Delhi — glavno mesto Indije — ogled mesta: Red Fort, Moschee Jamma, Raj Ghat itd.
28. 12.: Vožnja v Agra: Mausoleum
29. 12.: Polet v Varanasi (Benares), 750 km od Delhija.
30. in 31. 12.: Obisk mesta in prvi kontakt z Indijci.
1. 1.: Zjutraj polet v Kalkutto, največje mesto Indije.
1. in 2. 1.: Program v Kalkutti.
3. 1.: Zgodaj zjutraj ali že 2. 1. pozno zvečer, odlet iz Kalkutte v Bombay.
3. in 4. 1.: Program v Bombayu.
5. 1.: Izlet v Poona (Pune).
6. 1.: Popoldan odlet v Delhi-Amsterdam-Ljubljana-Celovec.

Organizacija: Podjetje Springer.
Cena: Približno 17.000.— šilingov.
Prijave sprejema Dom v Tinjah. Prijavitelji dobijo podrobnejši program z vsemi potrebnimi informacijami.

Lesna industrija

„GLIN“ Nazarje

proizvaja: žagan les iglavcev, žagan les listavcev
ladijska tla in zidne obloge, iverne plošče, stavbeno pohištvo, okna vseh vrst, vrata, podstrešne stopnice, žagane trame ...

HOTEL "PAKA" iz VELENJA (Slovenija)
vas vabi v nočni bar,
tel. 063-951-220.
Obiščite restavracijo "Jezero",
tel. 063-850-170.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Posebno v „tednu varčevanja“

**Korošci ali ne -
mi smo tu za vse!**

od 25. do 31. oktobra 1978

pričakujejo rojake in prijatelje naše domače

POSOLJILNICE

Bilčovs	Globasnica	Marija na Zilji	Št. Jakob v Rožu	Šteben pri Beljaku
Borovlje	Hodiše	Pliberk	Št. Janž v Rožu	Št. Tomaž
Celovec	Kostanje	Podljubelj	Škocijan	Velikovec
Dobrla vas	Kotmara vas	Podravlje	Škofiče	Vovbre
Galicija	Ledince	Radiše	Šmarjeta v Rožu	Ziljska Bistrica
Glinje	Ločilo	Sele	Šmihel p. Pliberku	Železna Kapla
				Žvabek

in

ZVEZA SLOVENSКИH ZADRUG

**Pavličeva 5-7
Celovec**

**s poslovalnico Beljak
Bambergergasse 10**

Tudi tukaj se je pasla malniška živina. Tudi tu so imeli na cesti režasto rešetko, da si živina ni upala čez njo. Pasla se je spokojno na obeh straneh ceste. Vode je imela dovolj, saj so iz strmin curili curki tajajočega se snega, ki je segal ponekod v drčah še prav na pašnik.

MED PLAZOVI

Pašniki pa niso bili tako lepi kot v Allgäu-u. Vseposvod so se valjali ostanki debel, veje in štori polomljenih dreves, ki so jih plazovi prinašali v dolino.

Postava menda določa, da dobi plazovo polomijo tisti v last, na čigar zemlji je plaz obstal. Nekdo je tega vesel in si napravi iz plazu hlode in drva, drugi pa spet ničesar ne pospravi in pusti cel plaz lesa segniti na mestu, kjer je bil obstal. Je namreč zelo hudo, mikati s snegom in zemljo pomešan, navzkriž ležeči les, narazen. Kdor ni mlad in močan in nima svojih ljudi, se raje s pospravljanjem plazu ne ukvarja.

V Mallnitzu, kot tudi drugod v gorah, je večina gozdov državna last. Ko so v davni gozdno posest delili, so dali kmetom les bolj v bližini hiš in niže. Ves oddaljeni in tudi višje ležeči les pa je ostal občini in pozneje državi. Država ima nameščene izučene gozdarje — forštnarje, da uporabljajo to njeno bogastvo. Kdor je s forštnarjem dober, lahko dobi za malo denarja les za drva ali pa hlode za gradnjo. Na odročnih krajih, kjer sprava več stane kot je les vreden, pa dajo tak les tudi zastonj. Če ima kdo čas in korajžo, se lahko muči z njim. Moj brat, ki je dela v lesu od doma navajen, si je večkrat v dopustu napravil tak les. Iz macesnov si je dal narediti trpežne balkone okrog cele hiše. Saj si vsak gost želi sobo z balkonom, da se na njem sonči.

Prišla sva do izvira malniškega vodovoda. Bivše studence so zajeli v cevi in jih napeljali v velik zbirnik, ki hrani zalogo vode za en dan. Vode imajo v vasi dovolj in je zelo dobra pitna voda. Pravijo, da je tudi zdravilna, istotako kot voda v Badgasteinu, le da v Mallnitzu ni topla. Treba jo je pač posebej segreti in s v njej okopati, pa bi imela isti učinek. Če bi v Mallnitzu na določenem mestu naredili predor v goro, bi morda

tudi prišli do toplega žarišča kot v sosednjem Pöcksteinu. Potem bi lahko tudi tukaj pošiljali bolnike v goro na potenje, ki menda najhitreje zniža telesno težo predebelim ljudem, kot smo slišali v oddaji Janka Messnerja. Pa to je danes še muzika bodočnosti.

Prispela sva do imenitnega hotela, kjer izvrstno in poceni kuhajo. Sem hodijo obedovat tujci, ki stanujejo pri kmetih in drugih privatnikih, kjer dobivajo le ležo in zajtrk. Za večerjo pa si potem navadno v trgovinah nakupijo raznih klobas in sirov in jedo kar doma. Od gospodinje si dobijo v kuhinji

sem že bil v Heiligenblutu. Zanikal sem, ker še nisem imel kdaj priložnosti, da bi si ta imenitni kraj ogledal. Slišal pa sem o zgornji Möllski dolini že veliko, saj so bili od tam moji sošolci v kmetijski šoli Litzlhof. Tudi pri vojaki sem spoznal nekega mladeniča, ki je bil v Heiligenblutu doma. Tudi moj posteljni sosed na očesnem oddelku celovške bolnišnice je bil od tod. Poznam pa osebno še tamkajšnjega župana, ki je že dolga leta svetnik v Kmetijski zbornici v Celovcu. Zato sem bil kar vesel, da se bomo peljali tja.

nezaupanje in povedala, da sta bila moja součenca njena brata Hermann in Walter. Pa tudi sama se je tedaj šolala v sosednji gospodinjški šoli v Drauhofenu. Imela je sošolko Brigito, ki je bila doma tudi iz Pliberka, „kot pravite, da ste vi,“ je dejala.

Dobro se spominjam male Brigite, ki je vodila vaše petje, ko ste prišle, nas fante obiskat v Litzlhof na šolski ples.

„Potem ste morda še rajali z menoj na tem šolskem domačem plesu,“ se je nasmehnila.

„Nič lažjega kot pa to, samo da ne vem, kako ste se takrat pisali.“

MIRKO KUMER-ČRČEJ:

3

Moje drugo potovanje ...

vročje vode, da si napravijo čaje. Pa so siti in odžejani ter zadovoljni.

DEFICITNA CESTA

Za danes sva videla dovolj. Peš se nama ni ljubilo dalje po dolini, čeravno je bila cesta asfaltirana. Morda se bova peljala prihodnjič dalje z avtom, ko bo zapornica odprta. Z gradnjo te ceste se je občina hudo zadržala, saj je vtaknila vanjo čez pet milijonov šilingov najetega denarja. Pričakovali so, da se bodo turisti množično vozili po njej in plačevali mitnino, a so se zmotili, ker, če vseposvod samo pobirajo, se začne turistom že preneumno zdeti, se rajši obrnejo nazaj, kot pa bi še tudi tukaj za vožnjo v stransko dolino odštevali denarje. Zato je cesta nerentabilna in ni prispevala k povečanju dohodkov iz turizma in občino samo obremenjuje. Skušajo jo naprtiti deželni cestni upravi, da bi ona prevzela vzdrževanje in odplačevanje. Ustanovili so posebno družbo v ta namen, k tej je pristopila tudi dežela Koroška. Skupno s občino in obrati tujkega prometa, bodo potem dolgoročno odplačevali to zašpekulirano cesto.

V HEILIGENBLUT

Drugi dan me je brat vprašal, če

Tokrat smo vzeli bratov, nekaj večji in močnejši avto, vozil pa je sin visokošolec. Iz Mallnitsa smo se spustili po položni imenitno zgrajeni cesti v niz proti trgu Obervellach. Tam smo pri kmetijski zadruzi načrpali bencina in se obrnili po dolini navzgor.

Pripeljali smo se v kraj Fragant. Tu se odcepi sedem kilometrov dolga gorska, tudi asfaltirana cesta v Innere Fragant, kjer imajo zajezeno vodo v Ošeniksee in potem po rovih in ceveh napeljana semkaj k Mölli, kjer jo pretvarjajo v elektriko.

MLADOSTNI SPOMINI

Spomnil sem se, da sta bila tu v Äußere Fragantu doma dva moja sošolca, brata. Pozabil pa sem po 46 letih, kako sta se pisala. Moj brat je imel tukaj znanca in ga je vprašal, kje bi bili mogli biti ti moji sošolci doma. Dobili smo nasvet, naj povprašamo pri kmetu ob cesti pod gozdom. Tam je bilo nekdanje več kmetijsko šolanih fantov in deklet.

Peljali smo se tjakaj vprašat. Sprejela nas je starejša, a še čedna ženska in prijazno poslušala moje povpraševanje. Ko se je v pogovoru prepričala, da sem bil res tudi učenec na kmetijski šoli leta 1930—31, je zgubila začetno

„Oberrainer je bilo moje deklško ime. Tako sta se pisala tudi moja brata!“

Tedaj se je tudi meni naenkrat odprlo. Oberrainer Mariandl, najlepša od vseh gojenk v Drauhofenu, je bila najbolj oblegana plesalka tega plesnega večera. Vrteli smo jo neprestano. Niti enega plesa ni izpustila.

Morali smo se vvesti. Pogostila nas je z vinom in potem pripovedovala zgodbo o njenih bratih. Oba sta že mrtva. Hermann je služil kot molzec pri podjetniku Haslacherju v Dravski dolini. Nekoč je metal seno iz senika v hlev. Prekucnil se je tako nesrečno, da si je zlomil pri padcu hrbtnico in umrl.

Walter pa je šel na kmetijsko prakso v severno Nemčijo, v nižinski kraj ob morju. Tamkajšnje podnebje pa njemu, gorskemu mladeniču, ni prijalo. Začelo ga je prijemati pri srcu. Zdravnik mu je svetoval, naj gre dalje na jug, morda mu bo boljše. Res se je prestavil za nekaj sto kilometrov južneje, a vseeno ni bilo bolje. Moral je v bolnišnico, kjer je daleč od doma umrl. Prevoz trupla bi bil predrag, zato je pokopan v tujem kraju. — Še en drug brat pa je padel v vojni in nazadnje je morala ona prevzeti domačijo in se poročiti. Njen mož je dobil zaposlitev v bližnji električni centrali, za katero so morali odstopiti v do-

lini ob Mölli precej zemlje. Ko bo mož goden za penzijo, bo dobil zaposlitev njen sin, ki sedaj dela doma na kmetiji.

Zahvalili smo se ji za prijazno gostoljubnost in pripoved iz časov, ki so minili. Poslovili smo se in odpeljali proti kraju Winklern. To je kraj, kjer napravi dolina ovinek — v vinket. Prej proti zapadu, se obrne tukaj cesta na sever. Pa tudi z juga pride cesta čez tako imenovani Iselsberg iz Vzhodne Tirolske. Zato je Winklern večji kraj, trg, kjer je fara, sedež sodišča in podružnica okrajne Kmetijske zbornice Špital ob Dravi.

ŽIVLJENJE V GORAH SE JE SPREMENILO

Cesta je bila izvrstna, vreme ugodno. Šofer je vozil skrbno, midva z bratom pa sva skozi okno opazovala visoke, zelene planine. Koliko zemlje, a le malo koristi od nje. Nekdaj so pasli še živino na planinah, sedaj se pa tudi marsikje ne splača več. Nekdaj tako znamenita planšarica — Sennerin — je izginila. Vsaka gre raje v tujsko-prometno sezono, kot pa na planino krave past. Le redkokje še pasejo mlade junčke, ki jih nato v jeseni prodajajo za dopitanje dolinskim kmetom, ki imajo koruzno silažo. Gorjanc pitati ne more, ker nima močnih krmil. Zato odvišno živino po prigonu s planinske paše najraje takoj proda. Ga že v jeseni skrbi, kako bo prikrmil krave in teleta čez zimo, ker napravljane sena na planini postaja zaradi pomanjkanja delovne sile vedno bolj problematično. Strojev za spravljane sena pa na planini ne morejo uporabljati. Vse je treba opraviti ročno, kar je zelo zamudno. Zato v gorah mali kmet ne bo mogel obstati. Le tisti, ki ima večje gozdne površine in ki svoj les sam seka in spravlja do ceste, bo imel stalne dohodke, če ga ne bo posekal več, kakor mu ga letno priraste. Mali kmet pa bo moral za dodatnim zaslužkom v dolino. Po večini imajo že k vsaki hiši zoran avtopot in tudi vozilo, da so hitreje na delovnem mestu in po delu spet doma. Seveda vožnja precej stane, zato je pa stanovati v prosti naravi veliko prijetnejše, kot pa v mestu med sitnimi sosedi.

(Dalje prihodnjič)

IVAN CANKAR:

3

Podobe iz sanj

Hladno jesensko jutro je bilo, megle so se vlačile po dolini in se plazile ob strmih rebrih gora, na vrhovih se je v žarkih zgodnje zarje belil prvi sneg, ki je bil zapadel ponoči. Nebo je bilo jasno; še se je spominjalo na polnočni sneg in na mrzle jutranje zvezde, ali že je čakalo sonca.

Gledal sem skozi okno; to okno še nikoli ni bilo umito, zato sem gledal kakor skozi pajčolan, razločil pa sem natančno vse, kar se je godilo pred menoj; tudi glasovi so bili v čistem jutranjem zraku tako jasni, da sem slišal in razumel vsako besedo. Dvorišče je bilo za ped navisoko posuto s črnkastim prahom, ki se je bil čez noč spremenil v mastno blato; s prav takim prahom so bile pokrite tudi nizke strehe barak in uvelo listje oreha, ki je stal samotni sredi dvorišča; pod tem orehom je držal vojak na uzdi osedlanega konja, ki je pohrskaval in vztrepetal od hlada in nemira.

V dolgi, ravni vrsti je stala kompanija, napravljena, da se še tisto uro napoti na bojišče. Stali so tam kakor od kamna, nobeno oko ni trenilo; sloka telesa so bila narahlo upognjena pod bremenom težkih nahrbtnikov. Nikoli poprej nisem videl na enem samem tesnem kraju toliko mlade lepote. Vsi obrazi so bili še zelo mladostni, skoraj otroški

in vsi so bili sveži, kakor v rosi in zarji umiti; tudi v očeh je bila svetla rosa, gledale so kakor iz daljnih krajev, iz lepих sanj; vse pa so bile nepremično uprte v gospoda stotnika, ki je s počasnim, malobrižnim korakom stopal pred nemo vrsto gori in doli.

Stotnik je bil sila visokega života, za glavo je bil višji od kompanije; ogrnjen je bil v ohlapen črn plašč, izpod tega je gledalo dvoje zelo dolgih in tenkih nog; v roki, ki je bila še v rokavici koščena in krempljasta, je držal palico, na katero se je gredoč opiral. V obraz mu nisem videl, ker je bil ves čas obrnjen proti vrsti. Korak za njim je stopal mlad praporščak, ki se je časih plaho ozrl, kakor se morda ozre človek, ki bi rad pobegnul, pa občuti, da je priklenjen brez usmiljenja.

Še enkrat je gospod stotnik začel od kraja svoje ogledovanje. Postal je pred prvo številko v vrsti, pred visokim, vitkim fantom, ki je strmel nanj s črnimi, zamolklimi očmi. Stotnik je stopik tik prédenj.

„Kako ti je ime?“

Fant je povedal svoje ime in tedaj mi je presunilo dušo: saj te poznam, ti lepi, mladi fant! Ti zamišljeni, s polnim srcem v veliko prihodnost strmeči! Mož med tovariši, poslušen otrok med modrimi starci! Živa veja na drevesu; če bi jo odžagali, bi bilo ranjeno drevo samo!

Stotnik je vprašal nadalje:

„Ali imaš očeta doma?“

„Nimam ga več!“

„Pa koliko bratov in sestrá?“

„Nimam jih!“

„Ali ti vsaj mati še živi?“

„Mater še imam!“

In luč se je vžgala v zamolklih očeh.

Tedaj je stotnik vzdignil palico, dotaknil se z okovanim koncem fantovih prsi ter pomignil praporščaku, ki je stal za njim. Ta je potegnil izza rokava zapisnik ter je s tresočo roko zapisal fantovo ime. In fant je prebledel.

Stotnik je šel mimo drugega in se ni ozrl nanj; stopil je do tretjega in si ga je ogledal natanko. Ta je bil pač vesel, zgovoren in glasen mladič, slovit pevec in ljubljeneček deklet. Imel je zdrav, okrogel obraz, ob drobnih ušesih se je vilo par svetloplešničnih kodrov, sinje oči so naglas prepevale, temnordeče ustnice so se krožile v prijetnem smehljaju.

„Ali imaš nevesto doma?“ je vprašal stotnik.

„Imam jo, gospod stotnik!“

Še glasneje so prepevale sinje oči, v svetlo daljavo je segla pesem.

Stotnik je vzdignil palico, praporščak je pisal. In pesem je ugasnila v sinjih očeh.

Tako je stopal gospod stotnik počasi dalje ob dolgi vrsti; pregledoval je, izpraševal in izbiral. Časih je izpustil po dva in tri, nekateroga niti pogledal ni, časih pa jih je zaznamoval kar po pet in šest zapovrstjé. In zdelo se mi je, da nalašč in preudarno izbira najmočnejše in najlepše.

Prišel je do kraja, poslednjikrat je vzdignil palico, nato se je okrenil. Takrat sem videl njegov obraz in srce mi je utihnulo. Ta obraz je bil brez kože in mesa, namesto oči je bilo izkopanih v lobanjo dvoje globokih jam, dolgi, ostrí zobje so se režali nad golo, silno čeljustjo. Stotniku je bilo ime Smrt.

„Naprej ... marš!“

Kompanija se je sunkoma zaokrenila ter se napotila s

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 29. oktobra: 10.00 Poneverjena pokrajina (z diskusijo) — 15.20 Modri Hawaii — 17.00 Slike naše zemlje — 17.25 Calimero — 17.30 Wicki in močni možje — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Kdo pa si ti? — 19.00 Avstrija v sliki — Dunaj — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Sport — 20.15 Prodani ded — 21.50 Sport — 22.00 Nočni izbor — 22.40 Kamni in ljudje: Okolje biblije — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 30. oktobra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Tako gospodarji kmečki obrat — 10.00 Šolska televizija: Kalendarij — 10.30 Steklina copata — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Golden silents — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Sport ob ponedeljskih — 20.55 Petrocelli — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 31. oktobra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Songs alive — 10.00 Šolska televizija: Otroško igrišče — 10.30 Modri Hawaii — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Juveli 7. kontinenta — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Nori par — 21.10 Obstaja sploh Bog? — 22.00 David in Bathseba — 23.55 Poročila in šport.

SREDA, 1. novembra: 14.50 Dva prijatelja za življenje — 16.30 Nori konec tedna — 17.45 Redko jajce — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prostor za živali — 18.45 Svetniki Avstrije — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Sport — 20.15 Po sledeh Richarda Wagnerja — 21.20 Pravi prijatelj — 21.50 Bog z nami: Biblija — 22.30 Poročila in šport.

ČETRTEK, 2. novembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Gospodariti — 10.00 Šolska televizija: Obraz stoletij — 10.30 Dva prijatelja za življenje — 17.30

Am, dam, des — 18.00 Prva smrt — drugo življenje — 17.55 Za lahko noč — 19.00 Pričakovanja od življenja — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Povratek — moj rajni stric — 21.10 Onstran vrta Eden — 21.55 Poročila — 22.00 Sport.

PETEK, 3. novembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska televizija: Obiščemo razstavo — Rembrandt — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 V mestu S — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Start v pustolovščino — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 Ta stari — 21.20 Konec in začetek 1918 — 22.05 Vsi prijatelji tujci — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 4. novembra: 15.45 Sence preteklosti — 17.00 Gradbišče — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Dober večer... Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki z aktualno Južnotirolsko — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Šport — 20.15 Otrok manevrov — 21.55 Sport — 22.10 Vprašanja kristjana — 22.15 Cesta na onstran — 23.50 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 29. oktobra: 14.00 Svetovno prvenstvo v telovadbi, ženske — 15.00 Svetovno prvenstvo v telovadbi, moški — Tenis-Grand Prix — 19.30 Munsterjevi — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 V lastni zadevi — 22.00 Svetovno prvenstvo v telovadbi.

PONEDELJEK, 30. oktobra: 18.00 Songs alive — 18.30 National geographics — 19.30 Kitara za vse — 20.00 Zvezde gledajo dol — 20.55 Prost vstop — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.10 Sila in strast.

TOREK, 31. oktobra: 18.00 Stirje, ki bogato varčujejo — 18.30 Evangelsko bogoslužje — 19.30 TV-workshop — 20.00 Najlepša v mestu — 21.40 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.15 Klub 2.

SREDA, 1. novembra: 18.00 O 9 —

Štajerska — 18.30 V mestu S — 20.15 Sunshine.

ČETRTEK, 2. novembra: 18.00 Ruščina — 18.30 Aberfan — 19.30 Gospel v spominski cerkvi — 20.00 Vojna otrok — 21.30 Čas v sliki 2 s kulturo.

PETEK, 3. novembra: 18.00 Orientacija: Priče za Kristusa — 18.30 Čudno iznajdene postave — 19.25 Jaz, Clavdij, cesar in bog — 20.15 Znanje aktualno — 21.00 Nova — 21.20 Polčas — 22.10 Čas v sliki 2 s kulturo in karikaturami tedna — 22.45 Mednarodni šov ob petkih: All you need is love.

SOBOTA, 4. novembra: 15.45 Izgubljena mera — 16.15 Prizorišča svetovne literature — 17.00 Club regional — 17.55 Gospodariti — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Pustolovščina divjina — 20.00 Galerija — 20.15 Hiša žensk — 21.45 Šelak-plošče.

TV Ljubljana

1. SPORED

NEDELJA, 29. oktobra: 8.20 Poročila — 8.25 Za nedeljsko dobro jutro: Domači ansambli: Veseli planšarji — 8.55 625 — 9.15 Kapelski kresovi, nadaljevanje — 10.30 Čebelica Maja — 10.55 Skrivnost pletenega koša — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila, Čudovita leta filma, Okrogli svet, TV žehnik — 14.30 Strasbourg: Svetovno prvenstvo v gimnastiki, prenos, vmes Poročila in Sportna poročila — 17.20 ZAGREB 78 — festival zabavnih melodij — 18.30 Nadaljevanje prenosa iz Strasbourga — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Maček pod čelado — nadaljevanje — 21.15 Svetovno prvenstvo v gimnastiki, poretak iz Strasbourga — 22.05 Sportni pregled — 22.50 Informativna oddaja.

PONEDELJEK, 30. oktobra: 9.00 TV v šoli: Pravopis, Varstvo okolja, Za prosti čas, Ribogojnica — 10.00 TV v šoli: Materinščina, Risanka, Zemljepis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše — 15.00 TV v šoli — ponovitev — 16.05 Ljudje in zemlja, ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20 Carobna žoga — 17.35 Čudovita leta filma — 18.00 Obzornik — 18.10 Tudi to je promet — 18.20 Spektar: Napovedovanje potresov — 18.30 Šola smučanja: Priprave na zimo — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 G. Verdi: FALSTAFF, opera — 22.05 TV dnevnik — 22.20 Kulturne diagonale.

TOREK, 31. oktobra: 8.45 TV v šoli: Rišemo, Ali ste vedeli, R. Boškovič, Svet okrog nas, Dnevnik 10 — 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Risanka, Glasbeni pouk — 14.45 TV v šoli, ponovitev — 16.25 Šolska TV: Od igre do znaka, Zažigalna sredstva in zaščita, Razpad kolonialnega sistema — 17.20

Poročila — 17.25 Radenci 78, 2. del glasbene oddaje — 17.55 Obzornik — 18.05 Daljnogled, otroška oddaja — 18.35 Trimska televizija — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja: Trst 78 — 20.55 A. N. Tolstoj: Trnova pot, TV nadaljevanje — 22.20 TV dnevnik.

SREDA, 1. novembra: 17.25 Poročila — 17.30 Z besedo in sliko: Desetnica — 17.45 Deklica delfina in lisica zvitorepka — 17.55 Poskočna domišljija, mladinska oddaja — 18.20 Obzornik — 18.30 Ne prezrite — 18.55 V jesenski tihi čas — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Tišina morja — 21.30 Glasbeni magazin — 22.05 TV dnevnik.

ČETRTEK, 2. novembra: 8.55 TV v šoli: Matematika, TV gledališče, Od Cortine do Benetk — 10.00 TV v šoli: Francoščina — 10.30 TV v šoli: Umetnost, Risanka, Kemija — 14.55 TV v šoli — ponovitev — 16.25 Šolska TV: Od igre do znaka, Zažigalna sredstva in zaščita, Razpad kolonialnega sistema — 17.20 Poročila — 17.25 Trinajstletniki, mladinska nadaljevanje — 17.55 Obzornik — 18.05 Duh kosi — dokumentarni film — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Izziv kulturi — 21.45 Jazz na Ekranu: Leb i sol — 22.15 TV dnevnik.

PETEK, 3. novembra: 9.00 TV v šoli: Slovenščina, Ruščina, Od petka do petka, Obiščite letovišče — 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina — 15.00 TV v šoli — ponovitev — 17.10 Poročila — 17.15 Velika predstava na dnu morja, oddaja — 17.30 Norosti Maje Skowron — 18.00 Obzornik — 18.10 Domači ansambli: Vili Petrič, Stirje kovači — 18.40 Izbira študija in poklica: Biologija — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kar bo pa bo — 21.05 Razgledi: Atomski vojaki — 21.35 TV dnevnik — 21.55 Barenta — serijski film — 22.45 Nastop ansambla Jethro Tull.

SOBOTA, 4. novembra: 8.00 Poročila 8.05 Profesor Baltazar — risanka — 8.15 Carobna žoga — 8.30 Desetnica — mladinska oddaja — 8.45 Trinajstletniki — mladinska nadaljevanje — 9.15 Daljnogled — 9.45 Dokumentarna oddaja — ...Noči in dnevi, nadaljevanje — ...Trimska televizija — ...Poročila — 15.45 Poročila — 15.50 Nogomet Velež: Napredak — prenos — 17.40 Obzornik — 17.50 Mladinski film — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Camilla — TV nadaljevanje — 21.10 Moda za Vas — 21.20 Pat Garret in Billy Kid — film — 23.00 TV dnevnik — 23.15 625.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 29. oktobra: 15.00 Nedeljsko popoldne — 19.30 TV dnevnik —

— 20.30 Dokumentarna oddaja — 21.20 Včeraj, danes, jutri — 21.40 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 30. oktobra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Deček skok, otroška oddaja — 18.00 Pravljičica — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja — 20.30 Izkušnje — 21.00 24 ur — 21.10 Celovečerni film.

TOREK, 31. oktobra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Pionirske TV Novice — 18.15 Nove knjige — 18.45 Glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Aktualna oddaja — 20.50 Akcije — 21.00 24 ur — 21.20 Znanost — 22.05 Muppet show.

SREDA, 1. novembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Mali svet — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Sportna sredo — 22.30 TV dnevnik.

ČETRTEK, 2. novembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Najlepši goli z evropskih nogometnih igrišč — 18.30 TV novice — 18.45 Narodna glasba — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Večer Marcela Marceaua — 22.00 Včeraj, danes, jutri — 22.20 Ženska danes, dokumentarna oddaja.

PETEK, 3. novembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Magnet — otroška oddaja — 18.15 Družbena tema — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kulturni mozaik — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Človek in čas — 21.50 Glasbena oddaja — 22.35 Cribbins — humoristična oddaja.

SOBOTA, 4. novembra: 17.40 TV dnevnik — 17.45 Pet plus — mladinska oddaja — 18.45 Dokumentarna oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Glasbena oddaja — 21.00 24 ur — 21.10 TV esej — 21.40 Športna sobota.

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega raiši takoj h

Sem po kuhinje!

PODJERBERK —
ST. KATHREIN
Škofiče/Schiefeling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

čvrstimi koraki v meglo nizdol. Pred njo je jezdil gospod stotnik; visoko iznad megle se je dvigal njegov črni plašč.

OTROCI IN STARCI

Otroci so imeli navado, da so se pogovarjali, preden so šli spat. Posedli so po široki peči in so si pripovedovali, kar jim je pač prišlo na misel. Skozi motna okna je gledal v izbo večerni mrak z očmi, polnimi sanj, iz vseh kotov so se vile kvišku tihe sence in so nosile prečudne bajke s seboj.

Pripovedovali so, karkoli jim je prišlo na misel, ali na misel so jim prišle samo lepe zgodbe, iz sonca in toplote, iz ljubezni in upanja spletene. Vsa prihodnost je bila en sam dolg in svetel praznik; med Božičem in Veliko nočjo ni bilo Pepelnice. Tam nekje za pisanim zagrinjalom se je vse življenje migljajoče in utrinkujoče prelivalo tiho iz luči v luč. Besede so bile napol razumljivo šepetanje; nobena povest ni imela začetka, ne razločne podobe, nobena pravljica konca; časih so govorili vsi štirje otroci hkrati in nihče ni motil drugega; vsi so gledali zamaknjeni v tisto prelepo luč nebeško, tam pa je bila zvonka in resnična vsaka beseda, je imela vsaka povest svoje čisto živo in jasno lice, vsaka pravljica svoj sijajni konec.

Otroci so si bili tako podobni med seboj, da se v mraku ni prav nič razločil obraz najmlajšega, štiriletnega Tončka, od obraza desetletne Lojzke, najstarejše med njimi. Vsi so bili v lica ozki in drobni in vsi so imeli velike, nastežaj odprte, vaše in v daljavo zamišljene oči.

Tisti večer je z nasilno roko poseglo v nebeško luč nekaj neznanega iz tujih krajev, udarilo neusmiljeno med praznike, povesti in pravljice. Pošta je bila oznanila, da je oče

„padel“ na Laškem. „Padel je.“ Nekaj neznanega, novega, tujega, čisto nerazumljivega je stopilo prednje, je stalo tam visoko in široko, pa ni imelo ne obraza, ne oči, ne ust. Nikamor ni sodilo; ne v to glasno življenje pred cerkvijo in na cesti, ne v ta topli mrak na peči, tudi ne v pravljice. Ni bilo nič veselega, pa tudi nič posebno žalostnega; kajti bilo je mrtvo, saj ni imelo ne oči, da bi s pogledom razodelo, čemu in odkod, in ne ust, da bi z besedo povedalo. Misel je stala pred to ogromno prikaznijo uboga in plaha, kakor pred silnim črnim zidom, in ni mogla nikamor. Približala se je zidu, tam je obstrmela in je umolknila.

„Kedaj pač se zdaj povrnejo?“ je zamišljen vprašal Tonček.

Lojzka ga je ošinila z jeznim pogledom:

„Kako bi se povrnili, če so padli?“

Vsi so molčali, vsi štirje so stali pred silnim črnim zidom in niso videli čez.

„Tudi jaz pojdem na vojsko!“ se je nenadoma oglasil sedemletni Matijče, kakor da je bil z urno roko zagrabil pravo misel in vse, kar je treba reči.

„Si premajhen!“ ga je z globokim glasom posvaril Tonček, štiriletni, ki je hodil še v krilu.

Milka, najdrobnejša in najbolnejša med vsemi, zavita v preveliko materino ruto, da je bila podobna popotni culi, je prosila s tihim, mehkim glaskom, kakor odnekod izpod sence:

„Kakšna da je vojska, to povej, Matiječ... povest pripoveduj!“

Matijče je razložil:

„Vojska je pač taka, da se ljudje koljejo z noži, sekajo s sabljami in streljajo s puškami. Kolikor več jih pokolješ

in posekaš, toliko boljše je, nobeden ti nič ne reče; ker tako mora biti. To je vojska.“

„Pa zakaj se koljejo in sekajo?“ je vprašala Milka, nebolgljenka.

„Za cesarja!“ je rekel Matijče in obmolknili so. V daljni daljavi se je prikazalo pred njih zastrtimi očmi nekaj silnega, od svetle glorijske obzarjenega. Niso se genili, sapa si je komaj upala iz ust; kakor v cerkvi ob velikem blagoslovu.

Nato je Matijče vdružil zamahnil z naglo roko ter zagrabil svojo misel, morda le zato, da bi na obe strani razmaknil tišino, ki je mrko ležala nad njimi.

„Tudi jaz pojdem na vojsko... nad sovražnika pojdem!“

„Kakšen pa je sovražnik... ali ima rogove?“ je iznenada vprašal tanki Milkin glas.

„Seveda jih ima... kako pa bi drugače bil sovražnik?“ je resno in skoraj jezno zatrdil Tonček.

Tudi sam Matijče ni vedel pravega odgovora.

„Mislim, da jih nima!“ je rekel počasi, toda beseda se mu je gredoč ustavila.

„Kako bi imel rogove... človek je, kakor mi!“ se je oglasila nejevoljno Lojzka; nato pa se je zamislila in je še rekla: „Samo duše nima!“

Po dolgem preudarku je vprašal Tonček:

„Kako pa je, če človek pade v vojski... takole vznak?“ Pokazal je, kako človek pade vznak.

„Pobjejejo ga... do mrtvega!“ je mirno razložil Matijče.

(Dalje prihodnjič)

„Hiša tete Barbare“ - nova premiera odra mladje

Člani „odra mladje“ Koroške dijaške zveze so v svojih vabilih na petkovo predstavo, 20. oktobra 1978, pravljičice „Hiša tete Barbare“ skromno zapisali, da so ustanovili svojo igralsko skupino z namenom, da bi po Koroškem ponesli slovensko besedo našim otrokom. Prav gotovo pa jim je uspelo precej več: občinstvo v polni dvorani Marijana nišča v Celovcu je bilo deležno pravega gledališkega užitka. Ni bila samo beseda tista, ki je pretežno mladinsko publiko potegnila v krog dogajanja na odru. Igralcem je uspelo tisto, kar je pri vsaki predstavi najvažnejše: predrli so — kot se v žargonu pravi — „rampo“; dvorana je čutila in mislila s poosebljenimi živalmi na odru. Taka neposrednost ni vselej umevna sama po sebi posebno pri amaterskih skupinah, zato najprej resnična pohvala in čestitke. Organizacijo predstave je prevzela Kršćanska kulturna zveza.

Spevoigro Hiša tete Barbare je napisala slovenska pisateljica Svetlana Makarovič, danes ena najboljših jugoslovanskih pravljičark, prvotno za lutkovni oder. Tekst je izvrsten in ansambel je imel pri izbiri res srečno roko. Makarovičeva je odlično prenesla človeške dobre in slabe lastnosti na živali v polni barvitosti značajev. Osebe (ali živali) skrivajo v sebi, kar nosi poprečen smrtnik s seboj skozi življenje: dobroto in zlobo, odkritosrčnost in hinavstvo, neumnost in iskrivost duha, domišljavost in kritičnost, predvsem pa — pripravljenost pomagati drugemu, ko potrebuje pomoč. Kot se za pravljico spodobi, se vsi zapletljivi srečno končajo brez kakšnih neverjetnih sprememb značajev: naša lastna volja je tista, ki nas naredi boljše ali slabše. Sožitje in zavest, da se lahko v sili zanesemo drug na drugega, je temelj našega družbenega obstajanja. Isto velja za potepinskega mačka, ki se raje odloči za prostost kot za urejeno življenje. Mar bi ne bilo življenje enolič-

no in enostransko, če bi ne bilo tudi hrepenenja po svobodi tudi na račun svojega želodca? Hotenje po „biti drugačen“ je pravica vsakogar: to ve tudi teta Barbara, ki priznava individualista brez zadržkov takšnega, kot je.

Igrico je režiral Franci Končan in predvsem njegova zasluga je, da so igralci dosegli svojo neposrednost. Bilo je čutiti dovolj pretehtanosti v stopnjevanju dogajanja, odrski premiki so funkcionalni in iracionalna človeška toplina teksta je res prišla do izraza. Kostumi in scene Matjaža Schmidta so bili učinkoviti in domiselni: drevo je zamenjala gugalnica, kokoš je bila oblečena kot domišljava malomeščanka, pes kot boksar, kos kot kakšen bodoči učenjak, prilagodljiva mačka kot sodobno dekle v kavbojkah. Koreograf je bila Neja Kos, luč in ton pa je oskrbel Črtomir Živkovič.

Uši Kelih je odigrala mirno in trezno teto Barbaro, Lipej Ogris-Martič ali Mjan je dovolj dobro podal malomarnost, brezbriznost, pa tudi tovarištvo pravega potepinskega mačka. Marica Wernig, ki je na odru dominirala, je bila odlična Mjuta, „Mačka, ki bi dala lastni rep za ribe“, prepričljiva s svojo gibčnostjo in sproščenostjo. Odlikovala se je tudi govorno. Vav je bil Sigi Kolter, pokroviteljski pes, ki ima Mjuto rad kljub njenim mačjim „napakam“, katere se križajo z njegovo dobrodušno pasjo naravo. Kokoš, „ki se ima za gospo“, je bila Mira Einspielerjeva z zelo dobro tipizacijo neumne domišljavke, ne da bi pozabila pri tem na srce. Kosa je odigrala Helena Verdelova s potrebno mero samopomilovanja in nezaupljivosti do vsega mačjega. Rokomavh z vrečo Jozel je bil Marjan Sticker, pravi grozoviti razbojnik, brez katerega si otroško igrico že težko zamišljamo.

Vsej skupini je treba priznati uspeh in spet se nam vsiljuje misel, da bi bilo pri nas na Koroškem resnično potrebno začeti mi-

sliti na neko vrsto stalnega gledališča z več ali manj stalnimi sodelavci, kjer bi se sistematsko gojil odrski govor in odrsko gibanje,

kjer bi lahko iz dobrega zraslo še boljše. Talentov imamo dovolj, volje pa prav gotovo tudi!

S. B.

Lahko uspešno nadaljuje svojo pot

Franci Končan, po poklicu režiser, deluje pri ZKOS za amaterska gledališča v Sloveniji. Letos je prevzel mesto režiserja pri IS KDZ „oder mladje“.

Ob priliki premiere „Hiša tete Barbare“ v Celovcu smo se z njim pogovarjali o njegovem delovanju z mlado koroško gledališko skupino.

NT.: Kdaj in kako se je pričelo Vaše delovanje kot režiser pri „odru mladje“?

F. Končan: Samo delo za predstavo Svetlane Makarovičeve „Hiša tete Barbare“ je bilo začeto najprej že v Ankaranu, v začetku septembra, v obliki seminarja. Tu smo normalno začeli s študijem besedila. Razčlenjevali smo tudi druge zvrsti gledališke dejavnosti — oder, šeme, vloge do interpretacije besedila, do rabe prostora. Delo samo je potekalo po mojem mišljenju normalno, tako kot poteka v

vsakem gledališču. Verjetno bi potrebovali za moj občutek še kako vajo več. Naslednje predstave pa kažejo na to, da predstava lahko uspešno nadaljuje svojo pot.

NT: Vas je delo z „odrom mladje“ obremenilo?

F. Končan: Nisem čutil razlike, kje delam. Zame je to prostor, kjer sem bil in kjer sem se srečaval z ljudmi, ki se mi zdi, da so naši, ali pa moji ali pa sem jaz njihov. Skratka ne gre za eno bariero mej. Sploh nisem imel občutka, da se peljem na Koroško. Mislim, da sem se peljal samo osemdeset km iz svojega kraja ven. Je bilo to v Sloveniji, ali je bilo to na Koroškem, skoraj ne vem. Mislim, da sem bil v svojem kraju.

NT.: Hvala lepa. Želimo Vam pri Vašem delu čim več uspeha in da bi bili kot režiser še dolgo v pomoč našim mladim odrskim aktivistom.

Franci Končan: „Mislim, da sem bil v svojem kraju.“

Priznavam, da sem ...

(Nadaljevanje s 4. strani)

državljan bi moral tedaj napisati, da je njegova materinščina nemška) temveč kot pojem resnice in resničnosti. Navedel je v tej zvezi Dietricha Bonhöfferja, ki je navedel ob definiciji resnice primer „arijskih dokazov“ tisočletnega rajha. Bonhöffer je rekel, da je merodajen za mero resnice odnos župnika do tistega, kateremu naj izstavi iz župnijskih knjig arijski dokaz in ne to, če je arijski dokaz res pravilno izstavljen. „Krščanska vera, izpostavljena viharni coni družbene politike, nenadno razkriva nova obzorja GREHA: Greh kot sodelovanje pri krivici, greh kot brezbriznost: ‚Greh kot kolaboracija s strukturno utemeljeno, večinoma anonimno krivičnostjo‘, kot to izraža evangeličanska teologinja Doroteja SÖLLE,“ piše Beermann v svoji dvojezični knjižici in nadaljuje: „Greh je tu razširjen v družbeni in politični pojem... Greh bi bil (14. novembra 1976) tukaj: Sodelovanje s koroškim Heimatdienstom in z vsemi silami v parlamentarnih strankah, ki hočejo — s kakršnimkoli preudarjanjem že — manjšini prikrajševati življenjske pravice, h katerim smo se vendar, in to je zasmeh zadevi, izrecno priznali že leta 1955 v členu 7 avstrijske državne pogodbe. Greh bi tukaj bil: apatija, pomanjkanje sočutja s trpečimi in pomanjkljivo solidarno ravnanje v prid trpečim, ki naj bi jih s tem štetjem prikrajšali v njim zagotovljenim pravicam...“

Vsi, ki so se odzvali povabilu na ta večer, so sledili napetu in zanimanemu izvajanjem predavatelja in koreferenta, v diskusiji pa se je le malo vnelo ob vprašanju, ali se „smeta“ predavatelja sploh vtikavati v koroške razmere. Z vidnim užitek je prof. Beermann mogel odgovoriti, da je sam rojen Korošec in da je dolga leta deloval kot evangeličanski veroučitelj in pastor na Koroškem (v Beljaku).

Drugi višek v diskusiji je bila pripomba univ. asistenta celovške univerze dr. H. Stockhammerja: „Beermann je dobil disciplinarni postopek, nekemu ravnatelju na celovski gimnaziji, ki je pozival Korošce, da naj napišejo ‚nemško‘, če hočejo biti Slovenci (plakat KHD-ja pred 14. 11. 1976) pa se ne zgodi čisto nič.“ Tisti ravnatelj, podpredsednik KHD-ja, rojeni Bilčovčan dr. Einspieler, je sedel dve vrsti pred diskutantom in se je na vsa usta nasmejal, odgovoril pa ni nič. Ker pač ve, da sedi na daljši in močnejši veji in da mu ne morejo do kože.

Zeleti bi bilo, da bi prof. Beermann tudi predstavili z isto temo še na več krajih južne Koroške (kot lani prof. Pelinko iz Innsbrucka), da bi tudi naši rojaki „odkrili“ nove globine našega boja, ki ni samo boj za člen 7, temveč tudi boj za resnico.

Knjižica, ki stane 20.— šilingov, se dobi v obeh slovenskih knjigar-nah, v Mohorjevi in Naši knjigi, naročite pa jo pri SIC-u (Celovec, Viktringer Ring 26). Škoda, da je tisk produktov SICa tako poceni. Po vsebini bi vsi produkti „prenesli“ lep tisk, ki bi brez dvoma dvignil vrednost publikacije. Kljub temu pomanjkljaju dragocena knjižica.

P. F.

šport

šport

šport

šp

SAK prevzel vodstvo

ŠMIHEL : SAK 1 : 2 (1 : 0)

Preteklo nedeljo je SAK igral v Šmihelu proti tamkajšnjemu moštvu. Tekma je vzbujala posebno zanimanje, ker je Šmihel bil na prvem mestu lestvice, SAK pa drugi. Kot znano, igrajo pri Šmihelu trije Jugoslovani in tudi trener je iz Velenja. Iz teh vzrokov se je zbralo okrog 800 (!) gledalcev.

SAK je začel tekmo zelo napadalno. V 15. minuti pa je skočila žoga nekemu igralcu SAK-a v šestnajstmetrovskem prostoru na roko. Enajstmetrovko je izkoristil šmihelski igralec Softič. SAK se po prejetem голу dolgo ni znašel. V 38. minuti je sodnik izključil Šmihelčana M. Ramuscha zaradi napada na nasprotnika.

V drugi polovici pa je SAK od začetka zelo pritiskal na gol Šmihelčanov. Približno v polovici drugega polčasa so SAK-ovci izenačili. Iz kakih 20 metrov je Hanzi Wieser z lepim strelom premagal šmihelskega vratarja. Po zadetku je SAK igral zelo lep nogomet in pritisk se je še povečal. Dobro je igrala tudi obramba SAK-a, ki je zelo nevarne protinapade imela dobro pod kontrolo. V zadnji minuti pa je Marjan Velik sam prodrl pred gol Šmihelčanov. Domačini so ga mogli zadržati samo še z grobim prekrškom. Prvi gol letos,

in najbrž najlepši v njegovi nogometni karieri, je dal v zadnji minuti Justin Polanšek iz prostega strela.

Zahvaljujemo se vnetim in zvestim navijačem SAK-a, ki so z neumornim spodbujanjem bodrili svoje moštvo. Upamo, da bodo s podobno zavzetostjo podprli SAK tudi v nedeljo, 29. 10. 1978, ob 15. uri, na Košatovem igrišču v Celovcu.

Sodnik Bint in njegova pomagača so tekmo vodili zelo objektivno.

Igrali so: Dodič; Lampichler, Pandel, Jakopič, Woschitz; Zablatnik, Golec, Wieser, Fera; Velik, Hobel, Polanšek, Hribar, Rogl.

Pliberško prvenstvo

Nadaljevanje nogometnega prvenstva mladincev v občini Pliberk je izcimilo NK Dob za favorita jenskega prvaka. Pa tudi NK Čirkovče še ni izgubil tekme.

Rezultati:

NK Dob — NK Vogrče 4:0

Gole za Dob: P. Trampuš, M. Trampuš, P. Sumnitsch in L. Opetnik.

Sodnik: Matevž Nachbar.

NK Blato — NK Čirkovče 0:2

Gole za Čirkovče: G. Marko (2).

Sodnik: Albert Mesner.

NK Dob — NK Nonča vas 5:1

Za Šmihel so igrali: Lamprecht; Močnik, G. Ramusch, H. Britzmann, V. Britzmann; St. Blažej, Softič, D. Ramusch; M. Ramusch, E. Britzmann, Naveršnik, G. Blažej, K. Lopynski in H. Andrej.

Šmihel pod 21 — SAK pod 21 2:2
SAK mladinci pa so zmagali 8:0
Kri

IGRE SAK

Slovenski atletski klub igra v nedeljo na Košatovem igrišču proti moštvu iz Železne Kaple: pod 21 ob 13.15 uri, prvo moštvo ob 15. uri. Mladinci igrajo ob 8.15 proti Vetrinju na vetrinjskem igrišču.

Gole za Dob: M. Trampuš, P. Trampuš, L. Opetnik, K. Matschek in avtogol. Za Nončo vas: A. Germ. Sodnik: Matevž Nachbar.

NK Vogrče — NK Blato 1:2

Gole za Blato: H. Malle, S. Kumer. Za Vogrče: J. Sadjak. Sodnik: Lenart Katz.

Tabela:

1. NK Dob	3	11:2	6
2. NK Čirkovče	2	5:2	4
3. NK Vogrče	3	7:7	2
4. NK Blato	3	3:5	2
5. NK Nonča vas	3	4:14	0

Knjiga o koroških Slovencih

Pred nekaj dnevi je Založba Obzorja izdala knjigo časnikarja Marjana Remica (Dnevnik) „Koroška pričevanja“. Gre za več kot petdeset pogovorov s Slovenci na avstrijskem Koroškem. Zbrani v knjigi, pomenijo ti pogovori zapis časa in življenja slovenske narodne manjšine v enem od najtežjih časov, ki jih koroški Slovenci preživljajo ta trenutek.

Ali z besedami avtorja:

„To delo torej ni nastalo iz domišljije, ampak je fotografija tistega, kar ljudje mislijo in govore. „Koroška pričevanja“ so zrcalo življenja slovenskega življa na avstrijskem Koroškem v desetletjih druge polovice dvajsetega stoletja. Zato niso muha enodnevnica, ampak pečat najtežjega obdobja v tisočletni zgodovini koroške dežele, ko so med biti in ne biti koroški ljudje odločali za življenje.“

Knjigo so predstavili v torek popoldne. Več o njej v prihodnji številki.

Kongres ZZB NOV v Budvi

Prejšnji teden je bil v Budvi Črni gori kongres Zveze združenj borcev Narodnoosvobodilne vojne. Osrednji referat je imel jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito. Za predsednika so znova izvolili

armadnega generala Kosto Nadja. Kongresa se je udeležil tudi predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper in seznanil navzoče s trenutnim položajem koroških Slovencev.